

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Komparace daně z příjmů fyzických osob v České republice a na
Slovensku

Michaela Málková

Bakalářská práce

2020

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michaela Málková**
Osobní číslo: **E17679**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a provoz podniku**
Název tématu: **Komparace daně z příjmů fyzických osob v České republice a na Slovensku**
Zadávací katedra: **Ústav podnikové ekonomiky a managementu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem této práce je porovnání daňového zatížení fyzických osob v České republice a na Slovensku. Zaměřím se především na zdanění závislé činnosti.

Osnova:

- Daňový systém v České republice a na Slovensku.
- Zdanění příjmů fyzických osob v České republice.
- Zdanění příjmů fyzických osob na Slovensku.
- Komparace na modelových příkladech.
- Vlastní zhodnocení a závěr.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HRČKA, Štefan. Daňové zákony 2019. Bratislava, 2019. ISBN 978-80-999-1600-6

DUŠEK, Jiří. Daně z příjmů 2017, přehledy, daňové a účetní tabulky. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0421-5.

MATLOVIČOVÁ, Iveta. Mzdy profesionálně. 2. Bratislava: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 9788057100065.

PELECH, Petr., RINDOVÁ, Iva. Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2019. Praha: Anag, 2019. ISBN 978-80-7554-191-8.

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. Daňový systém ČR 2018. 14. aktualizované vydání. Praha: VOX, 2018. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-63-2.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. František Sejkora, Ph.D.

Ústav podnikové ekonomiky a managementu

Datum zadání bakalářské práce: **2. září 2019**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2020**

doc. Ing. Romazá Provažníková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 2. září 2019

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnici Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 15. 4. 2020

Michaela Málková

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto formou poděkovala nejprve svému vedoucímu bakalářské práce Ing. Františkovi Sejkorovi, Ph.D. za jeho milý a vstřícný přístup a za cenné rady a připomínky. Dále také děkuji své rodině za psychickou podporu, kterou mi poskytla při psaní této práce a nejen tehdy.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zaměřuje na porovnání problematiky zdanění příjmů fyzických osob v České a Slovenské republice, konkrétně na zdaňování příjmů ze závislé činnosti. Teoretická část stručně popisuje daňový systém a státní rozpočet v souvislosti s daňovým systémem obou zemí a následně se již podrobněji zaměřuje na daň z příjmů fyzických osob. Praktická část je již věnována konkrétním modelovým příkladům a porovnání daňového zatížení v obou zemích.

KLÍČOVÁ SLOVA

daň z příjmů, fyzické osoby, daňové zatížení, Česká republika, Slovensko

TITLE

Comparison of income tax of natural person in the Czech Republic and Slovakia

ANNOTATION

This bachelor thesis focuses on the comparison of the issue of personal income taxation in the Czech and Slovak Republics, specifically on the taxation of income from employment. The theoretical part briefly describes the tax system and the state budget in connection with the tax system of both countries and subsequently focuses in more detail on personal income tax. The practical part is devoted to concrete model examples and comparison of tax burden in both countries.

KEYWORDS

income tax, natural person, tax burden, Czech Republic, Slovakia

OBSAH

Seznam obrázků.....	9
Seznam tabulek.....	10
Seznam zkratk.....	11
Úvod.....	12
1 Daňový systém české republiky.....	14
1.1 Struktura daňového systému v České republice.....	14
1.2 Daně ve státním rozpočtu.....	15
2 Daň z příjmů fyzických osob v České republice.....	17
2.1 Základní konstrukční prvky daně z příjmů FO.....	17
2.2 Dílčí základy daně.....	20
2.3 Nezdanitelné části základu daně.....	23
2.4 Odčitatelné položky.....	23
2.5 Sazba daně.....	24
2.6 Slevy na dani.....	24
2.7 Daňové zvýhodnění.....	26
2.8 Zálohy.....	27
2.9 Daňové přiznání.....	27
3 Daňový systém na Slovensku.....	29
3.1 Struktura daňového systému na Slovensku.....	29
3.2 Daně ve státním rozpočtu.....	30
4 Daň z příjmů fyzických osob na Slovensku.....	32
4.1 Základní konstrukční prvky daně z příjmů FO.....	32
4.2 Dílčí základy daně.....	35
4.3 Nezdanitelné části základu daně.....	37
4.4 Sazba daně.....	40
4.5 Zaměstnanecká premie.....	41

4.6	Daňový bonus.....	41
4.7	Zálohy	42
4.8	Daňové přiznání	43
5	Komparativní analýza na modelových příkladech.....	44
5.1	Porovnání daňového zatížení poplatníků s minimálním příjmem.....	44
5.2	Porovnání daňového zatížení poplatníků s průměrným příjmem	49
5.3	Porovnání daňového zatížení poplatníků s nadprůměrným příjmem.....	53
6	Shrnutí modelových příkladů.....	58
7	Závěr	62
8	Použitá literatura	64

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Daňová soustava ČR.....	14
Obrázek 2 Podíl daní na státním rozpočtu ČR k 31. 12. 2019	15
Obrázek 3 Podíl daní a pojistného na sociální zabezpečení na státním rozpočtu ČR k 31. 12. 2019	16
Obrázek 4 Daňová soustava SR	29
Obrázek 5 Podíl daní na státním rozpočtu SR k 31. 12. 2019.....	30
Obrázek 6 Podíl daní a pojistného na sociální zabezpečení na státním rozpočtu SR k 31. 12. 2019	31
Obrázek 7 Podíl odvodových povinností k hrubé mzdě poplatníka Samotného s minimálním příjmem.....	47
Obrázek 8 Podíl odvodových povinností k hrubé mzdě poplatníka Rodinného s minimálním příjmem	48
Obrázek 9 Podíl odvodových povinností k hrubé mzdě poplatníka Samotného s průměrným příjmem	51
Obrázek 10 Podíl odvodových povinností k hrubé mzdě poplatníka Rodinného s průměrným příjmem	52
Obrázek 11 Podíl odvodových povinností k hrubé mzdě poplatníka Samotného s nadprůměrným příjmem	56
Obrázek 12 Podíl odvodových povinností k hrubé mzdě poplatníka Rodinného s nadprůměrným příjmem	57
Obrázek 13 Znázornění daňového zatížení poplatníka Samotného	59
Obrázek 14 Znázornění daňového zatížení poplatníka Rodinného.....	60

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Tvorba základu daně v ČR	20
Tabulka 2 Paušální výdaje.....	21
Tabulka 3 Nezdánitelné části daně	23
Tabulka 4 Výše slev na dani z příjmů FO	24
Tabulka 5 Výše daňového zvýhodnění.....	26
Tabulka 6 Tvorba základu daně na SR.....	34
Tabulka 7 Nezdánitelná část základu na poplatníka.....	38
Tabulka 8 Nezdánitelná část základu na poplatníka k 1. 1. 2020.....	38
Tabulka 9 Nezdánitelná část základu na manžela	39
Tabulka 10 Nezdánitelná část základu na manžela k 1. 1. 2020	40
Tabulka 11 Sazba daně pro rok 2020	40
Tabulka 12 Zaměstnanecká prémie	41
Tabulka 13 Výpočet celkové daňové povinnosti v ČR při minimálním příjmu.....	45
Tabulka 14 Výpočet celkové daňové povinnosti na SR při minimálním příjmu	46
Tabulka 15 Výpočet daňového zatížení a čistého ročního příjmu poplatníka Samotného s minimálním příjmem.....	46
Tabulka 16 Výpočet daňového zatížení a čistého ročního příjmu poplatníka Rodinného s minimálním příjmem.....	48
Tabulka 17 Výpočet celkové daňové povinnosti v ČR při průměrném příjmu.....	50
Tabulka 18 Výpočet celkové daňové povinnosti na SR při průměrném příjmu	50
Tabulka 19 Výpočet daňového zatížení a čistého ročního příjmu poplatníka Samotného s průměrným příjmem.....	51
Tabulka 20 Výpočet daňového zatížení a čistého ročního příjmu poplatníka Rodinného s průměrným příjmem.....	52
Tabulka 21 Výpočet celkové daňové povinnosti v ČR při nadprůměrném příjmu.....	54
Tabulka 22 Výpočet celkové daňové povinnosti na SR při nadprůměrném příjmu.....	55
Tabulka 23 Výpočet daňového zatížení a čistého ročního příjmu poplatníka Samotného s nadprůměrným příjmem	56
Tabulka 24 Výpočet daňového zatížení a čistého ročního příjmu poplatníka Rodinného s nadprůměrným příjmem.....	57
Tabulka 25 Efektivní sazba daně a efektivní zdanění poplatníka Samotného	58
Tabulka 26 Efektivní sazba daně a efektivní zdanění poplatníka Rodinného.....	59

SEZNAM ZKRATEK

FO	fyzická osoba
ČR	Česká republika
SR	Slovenská republika
ZD	základ daně
min.	minimálně
max.	maximálně
ZP	zdravotně postižený
DPH	daň z přidané hodnoty
Kč	Koruna česká
€	Euro
tj.	to je
nadprům.	nadprůměrný
SP	sociální pojištění
ZP	zdravotní pojištění

ÚVOD

Při výběru tématu pro bakalářskou práci jsem nemusela dlouho přemýšlet. Daně byly jasnou volbou hned od začátku. Už několik let dělám svým známým daňové priznání, proto jsem si řekla, že daň z příjmů fyzických osob je téma přímo pro mě. Věděla jsem, že když se do tohoto tématu budu muset ponořit hlouběji, tak přestože se třeba v budoucnu daním věnovat nebudu, tak se mi tyto znalosti budou vždy hodit.

Vzhledem k tomu, že mě vždycky zajímalo, jak se liší přístupy různých zemí k určité problematice, tak jsem se rozhodla i toto téma probrat ze dvou úhlů. Tedy z pohledu České a Slovenské republiky. Pro Slovensko jsem se rozhodla hned z několika důvodů. Hlavním důvodem bylo, že mě zajímalo, jak se země, která byla tolik let s Českou republikou jedním státem, staví ke stejnému tématu. Dalším důvodem bylo například to, že mám i několik příbuzných na Slovensku a pokud se o jejich daňovém systému dozvím víc, tak i jim budu moct v budoucnu pomoci a poradit.

Hlavním cílem této práce je tedy porovnání problematiky zdanění příjmů fyzických osob v České a Slovenské republice. Vzhledem k omezenému rozsahu bakalářské práce není možné zabývat se všemi druhy daně z příjmů fyzických osob. Z tohoto důvodu je praktická část zaměřena na příjmy ze závislé činnosti, které představují v obou zemích největší podíl daňových příjmů.

V teoretické části se nejprve zaměřím na daňový systém a státní rozpočet v souvislosti s daňovým systémem České republiky a poté se už zaměřím pouze na daň z příjmů fyzických osob. Proberu všechny dílčí základy této daně, všechny druhy daňových úlev a zmíním i problematiku placení záloh na daň a daňového priznání. Následně proberu to samé pro Slovensko.

Následovat bude část praktická. Ta bude věnována třem úrovním příjmů, konkrétně se bude jednat o minimální, průměrný příjem a nadprůměrný příjem. U každé z těchto úrovní bude spočítána daňová povinnost dvou modelových poplatníků v obou státech, nejprve v ČR a následně v SR. Zmínění dva modeloví poplatníci budou u všech úrovní příjmů podobní. Jeden z nich bude vždy poplatník, který nemá nárok na žádné úlevy na dani, a druhý bude poplatník, který má děti, manželku a hypotéku, to znamená, že bude mít nárok hned na několik daňových úlev.

Po praktické části bude následovat závěr, kde shrnu veškerá má zjištění, která budou plynout z předchozí praktické i teoretické části. V závěru úvodu už jen zmíním, že hlavním zdrojem literatury pro tuto práci byly především daňové zákony obou zemí.

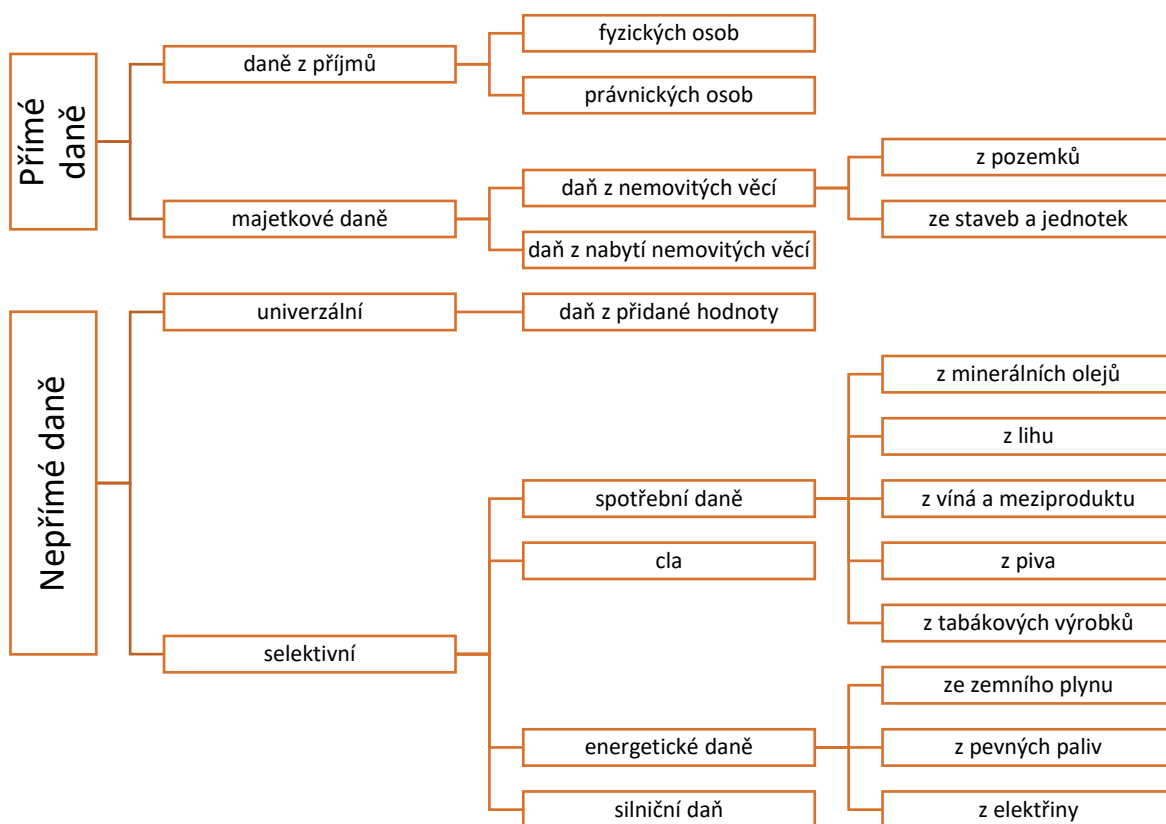
1 DAŇOVÝ SYSTÉM ČESKÉ REPUBLIKY

Tato kapitole se bude věnována struktuře daňového systému v ČR a jeho souvislosti se státním rozpočtem.

1.1 Struktura daňového systému v České republice

Daně můžeme rozdělit na přímé a nepřímé. **Přímé daně** jsou charakteristické pro svou adresnost. Poplatníci daňové zatížení z přímých daní vnímají mnohem více než z daní nepřímých. Nejvýznamnější přímou daní je daň z příjmu, která je předmětem této práce. Tedy podstatou již zmíněné adresnosti a přímosti je to, že ji poplatník reálně musí zaplatit, s tím, že v ten okamžik vnímá to, že platí daň.

Toto se neděje u daní nepřímých. **Nepřímé daně** jsou totiž zahrnuty v cenách zboží a služeb, tím pádem poplatník tyto daně sice také platí, ale nevnímá to tak, jako daně přímé. Daně nepřímé se ještě dále dělí na daně univerzální a selektivní a to podle toho na jaké zboží či služby se vztahují. V následujícím schématu je znázorněná kompletní daňová soustava ČR podle výše uvedeného dělení. [1]

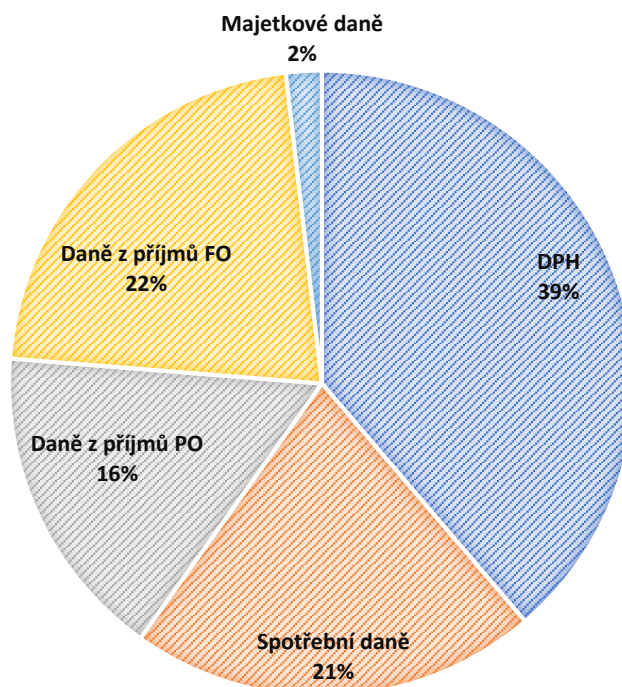

Obrázek 1 Daňová soustava ČR

Zdroj: vlastní zpracování podle [1]

1.2 Daně ve státním rozpočtu

Hlavním důvodem výběru daní je získání finančních prostředků pro stát. Proto se nyní zaměřím na to, jak států jednotlivé daně vydělávají.

Obrázek 2 Podíl daní na státním rozpočtu ČR k 31. 12. 2019

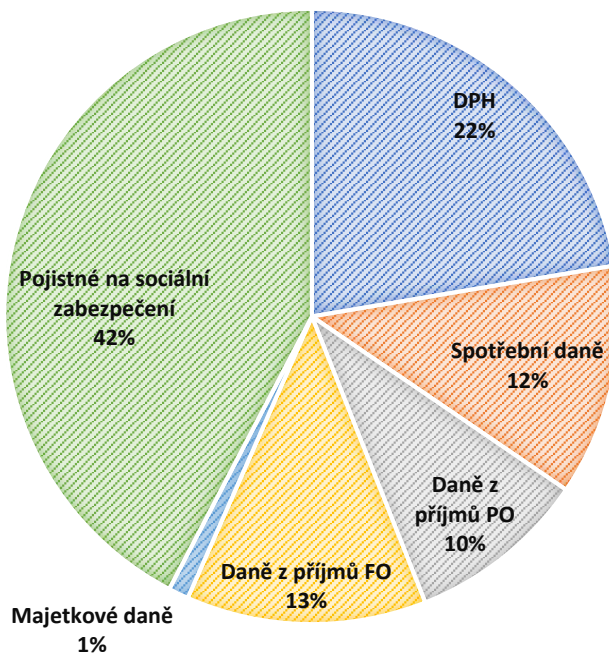
Zdroj: vlastní zpracování dle [2]

V tomto grafu je krásně vidět, že největším přínosem pro státní rozpočet je daň z přidané hodnoty. Nejmenším přínosem jsou naopak daně majetkové. Nicméně přestože tyto příjmy jsou v celku dost vysoké – v roce 2019 činily téměř 752 miliard Kč – tak by zdaleka nepostačily na státní výdaje. [2]

Největší položkou ve státním rozpočtu je placené pojistné na sociální zabezpečení. V tomto případě se sice nejedná o daň jako takovou, ale sociální zabezpečení je součástí daňového systému ČR a svým způsobem se za daň dá i považovat, protože se jedná o povinnou platbu, která plyne do státního rozpočtu. Z pojistného na sociální zabezpečení se hradí:

- státní politika zaměstnanosti,
- nemocenské pojištění a
- důchodové pojištění.

Tyto položky jsou velkou částí výdajů ze státního rozpočtu a daň z příjmů by je zdaleka nepokryla, proto je třeba vybírat i sociální pojistné. V následujícím grafu je názorná ukázka toho, jak velkou část příjmu do státního rozpočtu tvoří právě pojistné na sociální zabezpečení. [1]

Obrázek 3 Podíl daní a pojistného na sociální zabezpečení na státním rozpočtu ČR k 31. 12. 2019

Zdroj: vlastní zpracování dle [2]

2 DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB V ČESKÉ REPUBLICĚ

Daň z příjmů FO v ČR upravuje Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, dále pouze „Zákon o daních z příjmů“.

2.1 Základní konstrukční prvky daně z příjmů FO

V této podkapitole budou probrány základní konstrukční prvky daně z příjmů FO, které zmiňují § 2, 3, 4 a 5 Zákona o daních z příjmů. Konkrétně se bude jednat o poplatníka daně, předmět daně, příjmy vyňaté z předmětu daně, osvobození od daně a základ daně.

2.1.1 Poplatníci daně

Poplatníkem daně z příjmů FO jsou všechny fyzické osoby, které jsou daňovým rezidentem nebo daňovým nerezidentem České republiky.

Daňovým rezidentem ČR je každá FO, která má na území ČR bydliště, nebo se zde obvykle zdržuje, to dle Zákona o daních z příjmů znamená, že v ČR pobývá souvisle nebo rozděleně alespoň 183 dní v roce.

Daňový rezident má povinnost přiznat daň nejen ze příjmů plynoucích z ČR, ale i z příjmů ze zahraničí.

Poplatník je **daňový nerezident ČR**, pokud není daňovým rezidentem nebo to o nich stanoví mezinárodní smlouvy. Specifickým případem jsou osoby zdržující se v ČR za účelem studia nebo léčení, ti jsou daňovými nerezidenty i v případě, že v ČR pobývají více než 183 dní v roce.

Daňový nerezident má povinnost přiznat daň pouze z příjmů plynoucích ze zdrojů v ČR, nikoliv z příjmů ze zahraničí. [3]

2.1.2 Předmět daně

Předmětem daně z příjmů jsou dle §3 odst. 1 Zákona o daních z příjmů následující příjmy:

- příjmy ze závislé činnosti,
- příjmy ze samostatné činnosti,
- příjmy z kapitálového majetku,
- příjmy z nájmu a
- ostatní příjmy.

Tyto příjmy mohou být peněžní i nepeněžní a zároveň mohou být nabyté směnou. V případě, že se jedná o nepeněžní příjem, je třeba ho ocenit podle právního předpisu upravující oceňování majetku. [3]

2.1.3 Příjmy vyňaté z předmětu daně

Podle § 3 odst. 4 Zákona o daních z příjmů nejsou předmětem daně:

- příjmy z nabytí akcií nebo podílových listů,
- úvěry nebo zápůjčky,
- příjmy z rozšíření nebo vypořádání společného jmění manželů,
- příjem plynoucí ze spravedlivého zadostiučinění přiznaného Evropským soudem pro lidská práva,
- příjem daňového rezidenta vypomáhajícího v zahraniční domácnosti za stravu a ubytování, jde-li o příjem k uspokojení základních potřeb,
- příjem daňového nerezidenta vypomáhajícího v tuzemské domácnosti za stravu a ubytování, jde-li o příjem k uspokojení základních potřeb,
- příjmy z převodu majetku mezi osobami blízkými v souvislosti s ukončením provozování podnikatelské zemědělské činnosti, s podmínkou, že poplatník v podnikatelské činnosti pokračuje alespoň do konce 3. zdaňovacího období,
- příjmy z vypořádání spoluvlastnictví rozdělením věcí podle spoluvlastnického podílu,
- příjmy z výměny pozemků při pozemkových úpravách s výjimkou staveb,
- příjem od zdravotní pojišťovny z důvodu překročení regulačních poplatků a doplatků za léčiva a potraviny
- příjem z odškodnění přiznaného mezinárodním trestním soudem/tribunálem.

Všechny příjmy, které z daně nejsou vyjmuté, jsou předmětem daně.

2.1.4 Osvobození od daně

Od daně je osvobozeno hned několik druhů příjmů, zmíněny ale budou pouze ty nejpodstatnější a nejčastěji využívaná osvobození. Seznam všech osvobozených příjmů lze nalézt v § 4 Zákona o daních z příjmů. Nyní tedy k vybraným osvobozeným příjmům.

Prvním, co se týká výše příjmu, tak velmi podstatným osvobozením, o kterém se více rozepíšu, je **osvobození příjmů z prodeje rodinného domu s pozemkem nebo bytové jednotky**. Tento příjem, ale není osvobozen vždy, úkolem tohoto osvobození je

zvýhodnit poplatníky, kteří prodali nemovitost, ve které alespoň 2 roky před prodejem bydleli a finanční prostředky získané prodejem znovu investují do svého bydlení. Zároveň aby byl tento příjem osvobozen, nesmí dům či bytová jednotka zahrnovat nebytové prostory (kromě garáže, sklepu a komory) a tato nemovitost nesmí být po dobu 2 let před prodejem zařazena v obchodním majetku. Avšak i ostatní příjmy z prodeje nemovitostí mohou být osvobozené v případě, že doba mezi nabytím a prodejem přesáhla 5 let.

Další častá osvobození budou již pouze vyjmenována:

- příjmy z dědictví,
- příjmy ze stipendia,
- výživné,
- dávky z nemocenského a důchodového pojištění,
 - V případě pravidelného pobírání důchodu či penze maximální výše osvobození rovna 36násobku minimální mzdy, která v roce 2020 činí 14 600 Kč měsíčně. [4]
- příležitostné příjmy do 30 000 Kč,
- příjmy z prodeje cenných papírů,
 - Pouze pokud byly ve vlastnictví poplatníka minimálně 3 roky.
- příjmy z prodeje movitých věcí,
 - Prodej motorových vozidel je osvobozen pouze v případě, že doba mezi nabytím a prodejem přesáhla 1 rok.
- náhrady majetkové i nemajetkové újmy,
- výhry z hazardu a veřejných soutěží do 1 000 000 Kč.

2.1.5 Základ daně

Základ daně je součet již upravených dílčích základů daně ze zdanitelných příjmů uvedených v § 6 až 10 Zákona o daních z příjmů, v případě, že součet všech dílčích základů daně je nižší než dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti, pak je základem daně pouze dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti.

Situace, kdy je celkový základ daně nižší než dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti, nastává v případě, že vznikne **daňová ztráta**. Daňová ztráta vzniká pouze u dílčího základu daně z příjmu ze samostatné činnosti a nájmu a vzniká, když jsou příjmy nižší než výdaje na jejich dosažení nebo udržení. [1 stránky 160-163]

Stručný přehled tvorby základu daně, je shrnut v následující tabulce.

Tabulka 1 Tvorba základu daně v ČR

+ Příjmy ze závislé činnosti (§ 6) + pojistné na zdravotní pojištění, sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti = Dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti
+ Příjmy ze samostatné činnosti (§ 7) - Výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů = Dílčí základ daně z příjmů ze samostatné činnosti
+ Příjmy z kapitálového majetku (§ 8) = Dílčí základ daně z příjmů z kapitálového majetku
+ Příjmy z nájmu (§ 9) - Výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů = Dílčí základ daně z příjmů z nájmu
+ Ostatní příjmy (§ 10) - Výdaje na dosažení příjmu (maximálně do výše daného druhu příjmu) = Dílčí základ daně z ostatních příjmů (minimálně 0 Kč)
Základ daně (minimálně ve výši dílčího základu daně z příjmů ze závislé činnosti)

Zdroj: vlastní zpracování podle [1 stránky 161-162]

2.2 Dílčí základy daně

Jak bylo již shrnuto v tabulce výše, v České republice se základ daně skládá z 5 dílčích základů daně, které jednotlivě proberu v této kapitole.

2.2.1 Dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti

Příjem ze závislé činnosti je nejčastěji příjem z pracovněprávního, služebního nebo členského poměru. Jednoduše řečeno příjem ze zaměstnání. Zároveň jsou jako příjmy ze závislé činnosti považovány příjmy člena družstva, společníka společnosti s ručením omezeným a komanditisty komanditní společnosti, odměny členům orgánu právnické osoby a likvidátorům a funkční požitky (např. poslanci).

Součástí hrubé mzdy jsou i nepeněžité příjmy. Například pokud má zaměstnanec možnost bezplatně používat motorové vozidlo i pro soukromé účely, pak se hrubá mzda navyšuje o 1 % ze vstupní ceny vozidla za každý započatý měsíc užívání. [3]

Od příjmů ze závislé činnosti není možné odečítat žádné výdaje, naopak byla ČR prvním státem na světě, kde vznikla povinnost hradit daň ze superhrubé mzdy. Superhrubá mzda je hrubá mzda navýšená o tu část pojistného na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a veřejné zdravotní pojištění, které zaměstnanci hradí zaměstnavatel. To v současné praxi znamená navýšení o 33,8 %. [1 str. 173] [5]

2.2.2 Dílčí základ daně ze samostatné činnosti

V tomto dílčím základu daně přiznávají své příjmy všichni podnikatelé, konkrétně zmíním živnostníky, zemědělce a společníky veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti. Patří sem ale i příjmy z nájmu majetku, který je zařazený v obchodním majetku a příjmy z užití autorských práv.

Své příjmy si poplatníci mohou snížit o výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, a to až do záporného rozdílu (daňové ztráty). Poplatník může uplatnit výdaje dvojím způsobem s tím, že vždy záleží na něm, který způsob zvolí a rozhodnout se může až při vyplňování daňového přiznání. [3]

První možností je **uplatnění výdajů ve skutečné výši**. V tomto případě musí poplatník své výdaje prokázat a to tím, že si vede účetnictví a dílčí základ daně odvodí od svého výsledku hospodaření, nebo si vede daňovou evidenci, která sleduje na rozdíl od účetnictví pouze příjmy a výdaje a eviduje majetek a dluhy.

Druhá možnost je **uplatnění výdajů paušálem z příjmů**. Tato varianta je nejjednodušší, protože není třeba vést účetnictví ani daňovou evidenci, stačí znát výši paušálu a procentuálně vyčíslit výdaje z příjmů. Avšak ne vždy může být výhodná, protože skutečné výdaje mohou být často mnohem vyšší než ty, které jsou vypočteny paušálem. Přehled výší paušálu jsem shrnula v následující tabulce.

Tabulka 2 Paušální výdaje

Druh výdělečné činnosti	Výše paušálu	Maximální částka
Zemědělská výroba, lesní a vodní hospodářství, řemeslné živnostenské podnikání	80 %	1 600 000 Kč
Živnostenské podnikání	60 %	1 200 000 Kč
Nájem majetku zařazeného v obchodním majetku	30 %	600 000 Kč
Ostatní příjmy ze samostatné činnosti	40 %	800 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování podle [3]

2.2.3 Dílčí základ daně z příjmů z kapitálového majetku

V rámci dílčího základu daně z kapitálového majetku se daní příjmy z držby finančního majetku. Hlavními skupinami těchto příjmů jsou zejména úroky z podnikatelských účtů, přijaté úroky za poskytnuté úvěry nebo zápůjčky a úroky ze směnek. Od těchto příjmů se neodečítají žádné náklady.

V souvislosti s dalšími příjmy z držby finančního majetku je třeba si dát pozor na příjmy, které se daní **srážkovou daní**, protože těch je většina, a není třeba je nijak přiznávat. Tyto příjmy se totiž zdaní u zdroje ještě před tím, než je obdržíme. Srážková daň se počítá ze samostatných základů daně, které se zaokrouhlují na celé koruny dolů, a její sazba činí 15 %. Samostatnými základy daně jsou ve většině případů příjmy, které jsou časté, ale ne příliš vysoké. Jako příklad uvedu úroky z nepodnikatelských účtů, podíly na zisku kapitálových společností a přijaté úroky z dluhopisů. [1]

2.2.4 Dílčí základ daně z příjmů z nájmu

Do příjmů z nájmu zdaňovaných v tomto dílčím základu daně patří nájem nemovitých věcí a nájem movitých věcí, který je pravidelný. Příležitostné příjmy z nájmu movitých věcí se totiž daní v dílčím základu daně z ostatních příjmů.

Příjmy z nájmu si poplatník může pokrýt o prokazatelně vynaložené výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů, nebo obdobně jako u příjmů ze samostatné činnosti, může uplatnit výdaje paušálně. V tomto případě je paušál stanoven 30 % z příjmů, maximálně 600 000 Kč. [3]

2.2.5 Dílčí základ daně z ostatních příjmů

Dílčí základ daně ostatní příjmy zahrnuje, jak už z názvu plyne, všechny ostatní příjmy, které nebyly zdaněny ve výše zmíněných dílčích základech. I u ostatních příjmů je možné si odečíst výdaje na jejich dosažení, nicméně pouze do výše jednotlivých druhů těchto příjmů. V rámci tohoto dílčího základu daně nesmí vzniknout daňová ztráta.

Mezi ostatní příjmy nejčastěji patří: [1]

- příležitostný nájem movitých věcí,
- příležitostný příjem z vlastní činnosti,
- příležitostné příjmy ze zemědělské výroby.

Avšak pokud všechny příležitostné příjmy nepřesáhnou částku 30 000 Kč, tak jsou od daně osvobozené. [3]

2.3 Nezdaniitelné části základu daně

Nezdaniitelná část základu daně, dříve známá jako nestandardní odpočet, je část, která se od základu daně ještě navíc odečítá a tím pádem snižuje daňovou povinnost. Přehled toho, co si svého základu daně může poplatník odečíst, jsem zpracovala v následující tabulce.

Tabulka 3 Nezdaniitelné části daně

Nezdaniitelná část základu daně	Maximální částka
Bezúplatné plnění poskytnuté osobám stanovených zákonem	15 % ze ZD Min. 1 000 Kč nebo 2 % ze ZD
Zaplacené úroky z úvěru na bytové potřeby (hypotéka, úvěr ze stavebního spoření, překlenovací úvěr)	300 000 Kč celkem za všechny úvěry
Příspěvek na doplňkové penzijní spoření nebo penzijní pojištění/připojištění	24 000 Kč
Hrazené pojistné na soukromé životní pojištění	24 000 Kč
Zaplacené příspěvky odborům	1,5 % z příjmů ze závislé činnosti, max. ale 3 000 Kč
Úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání	10 000 Kč U ZP poplatníka 13 – 15 tisíc

Zdroj: vlastní zpracování podle [3]

Každá z nezdaniitelných částí základu daně má své specifické podmínky pro uplatnění. Všechny tyto podmínky jsou uvedeny v § 15 zákona o daních z příjmů.

2.4 Odčitatelné položky

Od základu daně lze ještě odečíst odčitatelné položky. Existují dva typy odčitatelných položek. První je daňová ztráta. Pokud poplatníkovi vznikla v minulých zdaňovacích obdobích daňová ztráta, tak má během následujících pěti let nárok si ji uplatnit a od základu daně odečíst, stále však platí, že základ daně můžeme snížit maximálně do výše dílčího základu z příjmů ze závislé činnosti.

A druhým typem jsou odpočty související s výzkumem, vývojem a vzděláváním. V souvislosti s těmito odčitatelnými položkami si může poplatník, který měl výdaje na výzkum a vývoj nebo výdaje na pořízení majetku na odborné vzdělávání tyto výdaje odečíst. [3]

2.5 Sazba daně

Sazba daně v roce 2020 je 15 % ze základu daně sníženého o nezdanitelné části základu daně a odčitatelné položky zaokrouhleného na celá sta Kč dolů. Tato sazba je pro všechny stejná bez rozdílu výše příjmů. Lineární sazba daně je v ČR již od roku 2008, předtím zde byla uplatňována daň progresivní. [6]

Poplatníci s vysokými příjmy musí ale navíc hradit daň solidární neboli **solidární zvýšení daně**. Solidární zvýšení daně platí všichni poplatníci, jejichž roční příjem překročí 48násobek průměrné mzdy. Průměrná roční mzda k 1. 1. 2020 činí 34 835 Kč měsíčně, to znamená, že 48násobek je roven 1 672 080 Kč. [7] Pokud součet dílčího základu daně z příjmů ze závislé a samostatné činnosti přesáhne tuto částku musí poplatník svou daňovou povinnost zvýšit o 7 % z rozdílu mezi svými příjmy a 48násobkem průměrné mzdy.

2.6 Slevy na dani

Slevy na dani umožňují snížit již vypočtenou daň. Některé slevy je možné uplatňovat měsíčně, jiné pouze jednou za rok při daňovém přiznání, protože je třeba je nějakým způsobem dokládat zpětně. Slevy mohou daň snížit maximálně na nulu, to znamená, že pokud jsou slevy vyšší než daň, tak poplatník od státu žádné peníze navíc nedostane. Výše všech slev jsem sepsala v následující tabulce a určité slevy ještě dále podrobněji projdu.

Tabulka 4 Výše slev na dani z příjmů FO

Základní sleva na poplatníka	24 840 Kč
Sleva na manžela	24 840 Kč
Manžel s průkazem ZTP/P	+ 24 840 Kč
Základní sleva na invaliditu	2 520 Kč
Rozšířená sleva na invaliditu	5 040 Kč
Sleva na držitele průkazu ZTP/P	16 140 Kč
Sleva na studenta	4 020 Kč
Sleva za umístění dítěte	Max. do výše min. mzdy
Sleva na evidenci tržeb	5 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování podle [3]

2.6.1 Základní sleva na poplatníka

Na slevu na poplatníka ve výši 24 840 Kč má nárok každý, kdo má povinnost odvádět daň z příjmů, a to v plné roční výši bez ohledu na to, jak dlouho pracoval, i proto se tato sleva nazývá slevou základní. Tato sleva v podstatě stále udržuje progresivitu daně, protože díky ní zůstává více než prvních 160 tisíc Kč nezdaněných. Základní slevu je možné uplatňovat i měsíčně, jen je třeba dát si pozor v případě práce u více zaměstnavatelů, pak je možné slevu uplatnit pouze u jednoho zaměstnavatele. [1 stránky 219 - 220]

2.6.2 Sleva na manžela

Výše slevy je stejná jako u základní slevy na poplatníka. Tuto slevu je možné uplatnit v případě, že manžel, který žije s poplatníkem ve společné domácnosti, měl ve zdaňovacím období příjmy nižší než 68 000 Kč. Do těchto příjmů se ale počítají i příjmy ze spousty sociálních dávek, jako například invalidní i starobní důchody a peněžitá pomoc v mateřství. Pokud má manžel priznaný nárok na ZTP/P, tak se sleva zvyšuje na dvojnásobek, tedy na 49 680 Kč.

Výše slevy se odvíjí od doby trvání manželství, pokud tedy manželství trvá během zdaňovacího období méně než 12 měsíců, tak se sleva krátí. A jak už zřejmě vyplývá z povahy této slevy, tak je možné ji uplatňovat pouze po konci zdaňovacího období v daňovém přiznání. [1 str. 221]

2.6.3 Sleva na studenta

Slevu na studenta může uplatnit poplatník za dobu, po kterou se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem nebo jiným předepsaným výcvikem. Slevu lze uplatnit do 26 let při prezenčním studiu, případně do 28 let při studiu doktorského studijního programu.

2.6.4 Sleva za umístění dítěte

Výše této slevy závisí na prokazatelně vynaložených výdajích na umístění dítě do předškolního zařízení, avšak maximálně do výše minimální mzdy za jedno dítě. Vzhledem k tomu, že výdaje spojené s touto slevou je třeba prokazovat, tak je uplatnění možné pouze jednou za rok při daňovém přiznání stejně jako u slevy na manžela. Slevu na jedno vyživované dítě může uplatnit vždy pouze jeden z poplatníků, který žije s dítětem ve společně hospodařící domácnosti, nikoliv více poplatníků zároveň. [3]

2.6.5 Sleva na evidenci tržeb

Tuto slevu je možné uplatnit pouze v prvním zdaňovacím období, během kterého poplatník poprvé evidoval tržbu, a to maximálně do rozdílu mezi 15 % dílčího základu daně ze samostatné činnosti a základní slevy na poplatníka.

2.7 Daňové zvýhodnění

Daňové zvýhodnění dává možnost poplatníkům vyživující děti si od daně odečíst další „slevu“ v závislosti na tom, kolik dětí vyživují. Dítětem se pro tyto účely rozumí každé nezletilé dítě a zletilé děti do 26 let, které se soustavně připravují na budoucí povolání a zároveň nemají přiznaný důchod pro invaliditu 3. stupně. Podobně jako u slevy za umístění dítěte si může daňové zvýhodnění uplatnit pouze jeden poplatník, rozdíl je zde ale v tom, že daňové zvýhodnění je možné uplatňovat i měsíčně.

Výše ročního daňového zvýhodnění je shrnuta v následující tabulce. Pokud má dítě přiznaný nárok na průkaz ZTP/P, tak se částka zdvojnásobuje.

Tabulka 5 Výše daňového zvýhodnění

1 dítě	15 204 Kč
2. dítě	19 404 Kč
3. a další dítě	24 204 Kč

Zdroj: vlastní zpracování podle [3]

Výše zvýhodnění se krátí podle doby, po kterou měl poplatník na zvýhodnění nárok. Nastane-li situace, na základě které vzniká nárok na uplatnění daňového zvýhodnění (např. narození dítěte, osvojení, apod.), pak nárok na zvýhodnění nastává již v měsíci, kdy tato situace nastala. Uvedu příklad. Pokud se dítě narodí kterýkoliv den v lednu, pak má poplatník nárok na slevu za celý rok, pokud se dítě narodí posledního prosince, pak vzniká nárok na slevu za celý prosinec. Naopak, pokud dítě například dostuduje v průběhu června, pak má poplatník nárok na zvýhodnění od ledna do června včetně.

Daňové zvýhodnění funguje na stejném principu jako slevy s tím rozdílem, že ho lze uplatnit až do záporného rozdílu mezi daní po slevách (minimálně 0) a daňovým zvýhodněním. Tento rozdíl se pak nazývá **daňový bonus**. Pokud tedy nastane situace, kdy je daň nižší než daňové zvýhodnění, na které má poplatník nárok, tak mu stát tento rozdíl (daňový bonus) doplatí. [3]

2.8 Zálohy

Zálohy na daň se platí v průběhu zálohového období, tím rozumíme období, které začíná den po skončení lhůty pro daňové přiznání a končí dnem, na který připadá konec lhůty pro daňové přiznání. Frekvence a výše placených záloh se odvíjí od poslední známé daňové povinnosti.

Poplatníci s poslední známou daňovou povinností mezi 30 a 150 tisíci Kč odvádějí zálohu 2krát za rok ve výši 40 % z poslední známé daňové povinnosti. Takže za celý rok zaplatí 80 % z daně, kterou platili v předchozím zdaňovacím období. Poplatníci s poslední známou daňovou povinností vyšší než 150 tisíc Kč už mají povinnost odvést daň 4krát za rok ve výši 25 %, tím pádem hradí zálohu v plné výši poslední známe daňové povinnosti. Poplatníci s poslední známou daňovou povinností nižší než 30 tisíc Kč zálohy neplatí.

Povinnost odvádět výše zmíněné zálohy nemají poplatníci, kteří mají příjem ze závislé činnosti a jejich dílčí základ daně ze závislé činnosti činí alespoň 50 % z celkového základu daně. Za zaměstnance totiž odvádí zálohy na daň při každé výplatě zaměstnavatel srážkou ze mzdy. Zaměstnavatel je v tomto případě **plátcem daně** z příjmů fyzických osob a má povinnost ze všech zdanitelných příjmů před vyplacením zaměstnanci srazit zálohu na daň. Výši zálohy spočítá tak, že odečtením osvobozených příjmů a přičtením povinného pojistného vypočte superhrubou mzdu, kterou zaokrouhlí na 100 Kč nahoru. Z této částky už stačí jen zjistit 15% daň a od daně případně odečíst uplatňované daňové slevy.

2.9 Daňové přiznání

Daňové přiznání je povinen podat každý, kdo má příjmy, které jsou předmětem daně, vyšší než 15 000 Kč, nebo má daňovou ztrátu. Výjimkou jsou v tomto případě poplatníci, kteří mají příjem pouze ze závislé činnosti u jednoho zaměstnavatele, případně u více zaměstnavatelů postupně, nikdy ne současně. Pokud ale poplatník (zaměstnanec) musel odvádět i solidární daň, tak se ho tato výjimka netýká.

Často se ale vyplatí daňové přiznání podat i v případě, že k tomu poplatník nemá povinnost. Přiznání se vyplatí podat například v případě, že poplatník nevyčerpal slevu na poplatníka všech 12 měsíců, nebo v případě, že si chce odečíst slevy nebo nezdanitelné části daně, které se dají uplatnit pouze v daňovém přiznání. [3]

Lhůta pro podání daňového přiznání je daňovým řádem ČR stanovena na 3 měsíce po uplynutí zdaňovacího období, tedy do konce března. Přesný termín se může lišit v případě, že 31. 3. není pracovní den. [8]

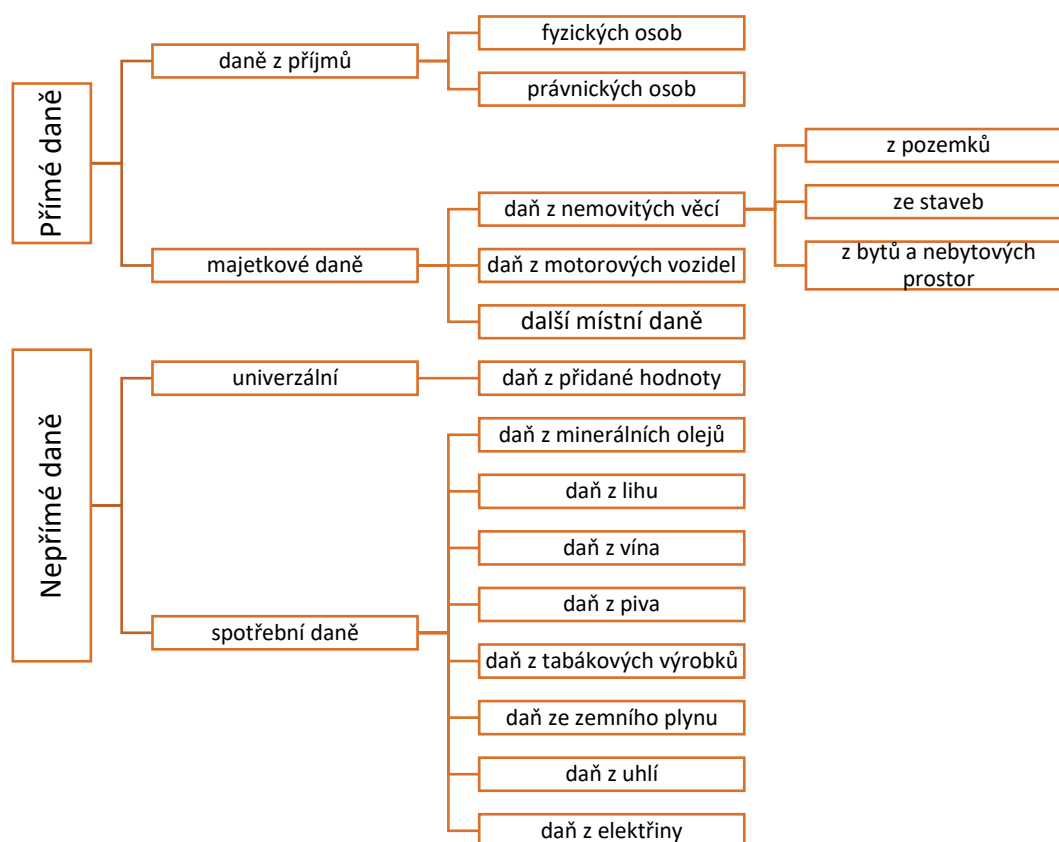
3 DAŇOVÝ SYSTÉM NA SLOVENSKU

Tato kapitola se zaměřuje na strukturu daňového systému na SR a jeho souvislosti se státním rozpočtem.

3.1 Struktura daňového systému na Slovensku

Struktura daňového systému na SR je obdobná jako v ČR, s drobnými rozdíly. Jedná se především o to, že na SR je hned několik daní, které v ČR neexistují, protože se vybírají ve formě poplatků. Důsledek je ale stejný, protože tak či tak tento příjem plyne do státního rozpočtu. V následujícím schématu jsou tyto drobné daně skryté pod bodem „další místní daně“, ale které konkrétní daně se sem řadí zmíním nyní: [9]

- daň za psa,
- daň z užívání veřejného prostranství,
- daň za prodejní automaty,
- daň za nevýherní hrací přístroje,
- daň za vjezd a setrvání motorového vozidla v historické části města,
- daň za jaderné zařízení.

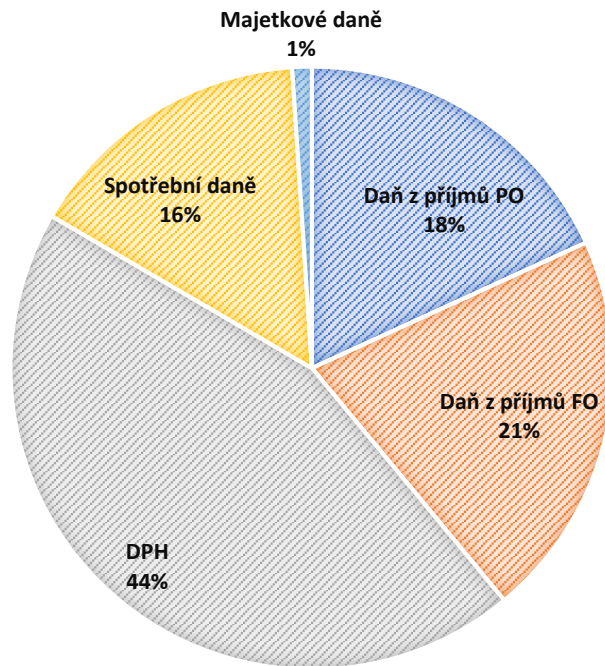

Obrázek 4 Daňová soustava SR

Zdroj: vlastní zpracování podle [9]

3.2 Daně ve státním rozpočtu

Podíl daní na státním rozpočtu SR se nijak významně neliší od ČR. Rozdíly jsou zde pouze v jednotkách procent. Největší rozdíl je u DPH, které tvoří o 5 procentních bodů větší část státního rozpočtu, a to přestože je na SR nižší sazba DPH než v ČR. Důvodem tak může být vyšší cena zboží a služeb, protože právě z ceny výrobku nebo služby se DPH počítá. [10]

Obrázek 5 Podíl daní na státním rozpočtu SR k 31. 12. 2019

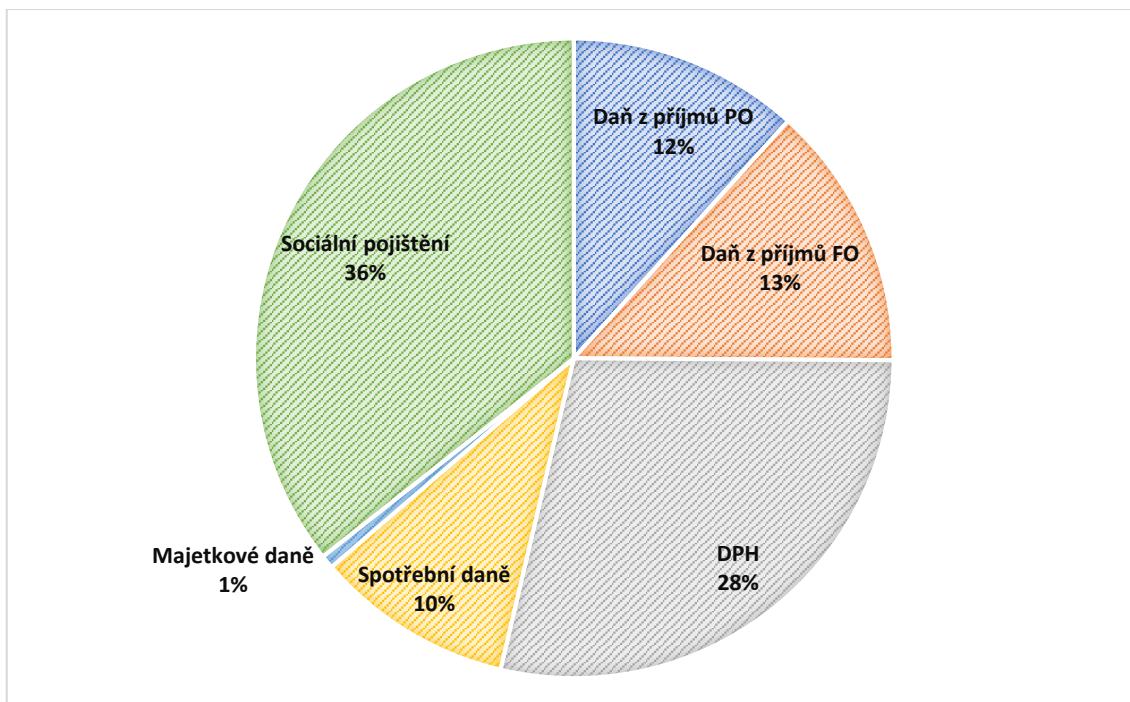
Zdroj: vlastní zpracování dle [11]

Významným rozdílem je ale na Slovensku fakt, že sociální pojistné, které v ČR plyne do státního rozpočtu, je příjmem sociální pojišťovny. Nicméně i v ČR příjmy, které jsou ze sociálního pojištění, musí hradit výdaje na dávky, které se z tohoto systému vyplácí, takže přestože příjem plyne do státního rozpočtu, tak se tyto příjmy používají obdobně jako v sociální pojišťovně na Slovensku.

Z pojistného na sociální pojištění na SR se hradí: [9 stránky 297-298]

- nemocenské a úrazové pojištění,
- důchodové pojištění,
- pojištění v nezaměstnanosti a
- garanční pojištění.

Pro porovnání s ČR nebude bráno v potaz, že na SR příjem ze sociálního pojištění není příjmem do státního rozpočtu. Je tedy možné vidět, že příjem ze sociálního pojištění na Slovensku je nižší než v ČR.

Obrázek 6 Podíl daní a pojištění na sociální zabezpečení na státním rozpočtu SR k 31. 12. 2019

Zdroj: vlastní zpracování podle [11] [12]

4 DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB NA SLOVENSKU

Daň z příjmů FO v SR upravuje zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z příjmů, dále pouze „Zákon o dani z příjmů“. Veškeré přepočty na Kč budou prováděny s průměrným kurzem za rok 2019, který dle České národní banky činil 25.672 Kč/€.

4.1 Základní konstrukční prvky daně z příjmů FO

V této podkapitole budou probrány základní konstrukční prvky daně z příjmů FO, které zmiňují § 2, 3, 4 a 9 Zákona o dani z příjmů. Konkrétně se bude jednat obdobně jako u konstrukčních prvků v ČR o poplatníka daně (daňovníka), předmět daně, příjmy vyňaté z předmětu daně, příjmy osvobozené od daně a základ daně.

4.1.1 Poplatník daně

Na Slovensku se místo pojmu poplatník daně užívá pojem daňovník, pro udržení jednotnosti bude v této práci používán termín poplatník. Poplatníkem je každá fyzická osoba, která má příjem podléhající dani. Stejně jako se v ČR poplatníci dělí na daňové rezidenty a nerezidenty, tak v SR se dělí na poplatníky s omezenou a neomezenou povinností.

Poplatníkem s neomezenou povinností je fyzická osoba, která má na SR trvalý pobyt, bydliště, nebo se zde obvykle zdržuje (alespoň 183 dní). Bydlištěm se rozumí ubytování, které není pouze příležitostné, a v souvislosti s dalšími okolnostmi vyplývá, že FO má v úmyslu se v tomto bydlišti trvale zdržovat.

Naopak **poplatníkem s omezenou povinností** je FO, která nespĺňuje výše zmíněné podmínky. Zároveň do této skupiny daňových poplatníků patří FO studující nebo léčící se na území SR a také osoby, které překračují hranice SR denně nebo v dohodnutých časových obdobích jen za účelem výkonu závislé činnosti, jejíž zdroj je na území SR.

[13]

4.1.2 Předmět daně

Předmětem daně z příjmů jsou dle §3 odst. 1 Zákona o dani z příjmů následující příjmy: [13]

- příjmy ze závislé činnosti,
- příjmy z podnikání, jiné samostatné výdělečné činnosti, z pronájmu a z použití díla a uměleckého výkonu,
- příjmy z kapitálového majetku,
- ostatní příjmy.

Dále jsou předmětem daně vyplácené dividendy, podíly z výsledku hospodaření tichému společníkovi, společníkovi veřejné obchodní společnosti a komplementáři komanditní společnosti. [13]

4.1.3 Příjmy vyňaté z předmětu daně

Podle § 3 odst. 2 Zákona o dani z příjmů nejsou předmětem daně:

- přijaté náhrady,
- příjem z dědictví a darování,
- úvěry a půjčky,
- daň z přidané hodnoty v ceně u plátce této daně,
- v případech vymezených zákonem i příjem z nabytí nových akcií a podílů.

4.1.4 Příjmy osvobozené od daně

Obdobně jako v ČR je i na SR od daně osvobozená celá řada příjmů. Všechny osvobozené příjmy jsou vyjmenované v § 9 Zákona o dani z příjmů, zde jsou uvedeny pouze ty nejčastější.

- Příjem z prodeje nemovitosti, která nebyla zahrnutá v obchodním majetku, pokud v obchodním majetku byla, pak až po 5 letech po jejím vyřazení.
- Příjem z prodeje movité věci, která nebyla zařazená v obchodním majetku,
- přijaté výživné,
- dávky a podpory z veřejného zdravotního pojištění,
- sociální dávky,
- náhrady škod a
- stipendia.

Podstatným osvobozením je také osvobození příjmů do 500 €, to je zhruba 12 836 Kč. V případě, že poplatník tento limit překročí, pak daní pouze část, která limit překročí. [13]

4.1.5 Základ daně

Základ daně je součet již upravených dílčích základů daně z příjmů podle § 5, 6 a 8 Zákona o dani z příjmů snížený o nezdanitelné části základu daně a případnou ztrátu z minulých let. Nezdanitelné části základu daně se odečítají maximálně do výše dílčích základů z příjmů podle § 5, § 6 odst. 1 a § 6 odst. 2. Do celkového základu daně se nepočítají příjmy z kapitálového majetku (§ 7), u těchto příjmů se zjišťuje základ daně zvlášť a daní se sazbou 19 %, bez ohledu na výšku příjmu. Tento postup tvorby základu daně je shrnut v následující tabulce. [14]

Tabulka 6 Tvorba základu daně na SR

+ Příjmy ze závislé činnosti (§ 5) - Povinné pojistné a příspěvky = Dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti
+ Příjmy z podnikání, jiné samostatné výdělečné činnosti podle § 6 odst. 1 a 2 - Výdaje na dosažení příjmů - Odpočet daňové ztráty - Odpočet výdajů na výzkum a vývoj = Dílčí základ daně z příjmů podle § 6 odst. 1 a 2
- NEZDANITELNÉ ČÁSTI ZÁKLADU DANĚ
+ Příjmy z pronájmu a z použití díla a uměleckého výkonu podle § 6 odst. 3 a 4 - Výdaje na dosažení příjmů = Dílčí základ daně z příjmů podle § 6 odst. 3 a 4
+ Ostatní příjmy (§ 8) - Výdaje na dosažení příjmu (maximálně do výše příjmu) - Zaplacené pojistné na zdravotní pojištění = Dílčí základ daně z ostatních příjmů
Základ daně

Zdroj: vlastní zpracování podle [14]

4.2 Dílčí základy daně

Jak již vyplývá z předchozího textu, tak v SR jsou tři dílčí základy daně a jeden zvláštní základ daně, který se nezahrnuje do celkového základu daně. Tato podkapitola bude věnována těmto jednotlivým základům daně.

4.2.1 Dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti

Závislá činnost může být vykonávána pouze v pracovním poměru, nebo výjimečně za podmínek stanovených zákonem i v jiném pracovně právním vztahu. Za příjmy ze závislé činnosti jsou považovány zejména příjmy z pracovněprávních vztahů utvořených podle Zákoníku práce (pracovní poměr a všechny typy dohod), příjmy státních zaměstnanců, příjmy ze služebního a členského poměru, dále příjmy likvidátora a společníka společnosti s ručením omezeným. Rozdílem oproti ČR je to, že do tohoto dílčího základu spadají i příjmy sportovců a sportovních odborníků, v ČR se tato činnost většinou považuje za činnost samostatnou.

Za příjem ze závislé činnosti se považují i nepeněžitá plnění, jako příklad mohou opět uvést osobní automobil pro vlastní užívání. Za příjmy se naopak nepovažují cestovní náhrady, osobní ochranné pomůcky a rekondiční pobyty. [9 stránky 11-13]

Od těchto příjmů si poplatník může odečíst odvody do sociální a zdravotní pojišťovny, které sám zaplatil. To reálně znamená, že si poplatník může snížit tento dílčí základ daně o 13,4 % hrubé mzdy. [14] [15]

4.2.2 Dílčí základ daně ze samostatné činnosti a nájmu

Tento dílčí základ daně se přesněji jmenuje dílčí základ daně z podnikání, jiné samostatné výdělečné činnosti, z nájmu a z použití díla a uměleckého výkonu. Tyto příjmy se dělí na aktivní a pasivní a každá skupina má jiné podmínky pro tvorbu daňového základu. Do aktivních příjmů se řadí příjmy podle § 6 odst. 1 a 2, tedy příjmy z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti a do pasivních příjmu se řadí příjmy podle § 6 odst. 3 a 4, tedy příjmy z nájmu, z použití díla a z uměleckého výkonu. [9]

Do příjmů z podnikání se zahrnují tyto příjmy (§ 6 odst. 1 Zákona o dani z příjmov):

- příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- příjmy ze živnosti a z podnikání podle zvláštních předpisů,
- příjmy společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti.

A do příjmů ze samostatné výdělečné činnosti (§ 6 odst. 2 Zákona o dani z příjmů):

- příjmy z vytvoření díla a podání uměleckého výkonu,
- příjmy znalců a tlumočnicků,
- příjem z činností sportovce nebo sportovního odborníka na základě smlouvy o sponzorství,
- příjmy z činností, které nejsou živností ani podnikáním,
- příjmy z činností zprostředkovatelů podle zvláštních předpisů.

Hlavním rozdílem mezi zdaněním příjmů aktivních a pasivních je ten, že u aktivních příjmů si poplatník může odečíst daňovou ztrátu a uplatnit nezdánitelné části daně, pokud na ně má nárok. Tématu nezdánitelné části daně se budu věnovat v podkapitole 2.3. [14]

Výdaje si však poplatník může odečíst jak u příjmů aktivních, tak pasivních. Obdobně jako v ČR i zde je možné výdaje uplatnit v prokazatelné výši nebo paušálem. Rozdílem je však to, že na SR není možné uplatnit paušální výdaje u příjmů z nájmu. Výše paušálů je pro všechny příjmy (kromě příjmů z nájmu) stejná. Paušál činí 60 % z příjmů maximálně 20 000 €, což je v přepočtu 513 440 Kč. Tento maximální limit se ale počítá zvlášť pro aktivní a pasivní příjmy. Pokud má poplatník vysoké příjmy jak aktivní, tak pasivní, tak si může 20 000 € odečíst v obou skupinách příjmů – tedy 40 000 €. [9]

4.2.3 Dílčí základ daně z ostatních příjmů

Do tohoto dílčího základu spadá celá řada příjmů. Konkrétně jsou všechny vyjmenovány v § 8 Zákona o dani z příjmů. Mezi tyto příjmy patří například následující:

- příjmy z příležitostných činností včetně zemědělské výroby,
- příjmy z prodeje movitých a nemovitých věcí,
- příjmy z převodu opcí,
- výhry v loteriích a jiných obdobných hrách,
- příjem z prodeje virtuální měny.

Od ostatních příjmů je možné si odečíst prokazatelně vynaložené výdaje, ale pouze do výše jednotlivého příjmu, protože zde není možné vykázat daňovou ztrátu. Výjimkou je příležitostný příjem ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství. V tomto případě poplatník může uplatnit výdaje paušálem 25 %, maximálně však 5 040 €.

Jestliže poplatník snižuje své příjmy o prokazatelně vynaložené výdaje, pak může tyto příjmy snížit i o uhrazené odvody na zdravotní pojištění. Toto se paušálních výdajů netýká. [14]

4.2.4 Zvláštní základ daně z kapitálového majetku

Do zvláštního základu daně z kapitálového majetku se zahrnují především příjmy z kapitálového majetku, které plynou ze zahraničí. V SR je totiž většina příjmu, které patří do kapitálového majetku, zdaněna už u zdroje srážkovou daní a není tedy třeba je uvádět do daňového priznání. Zde je základní seznam některých příjmů, které se patří do kapitálového majetku:

- úroky a další výnosy z cenných papírů,
- úroky a výhry z vkladů na vkladních knížkách,
- plnění z pojištění za dožití se určitého věku,
- výnosy ze směnek, kromě výnosů z jejich prodeje,
- příjmy z podílových listů atd.

Od příjmů je možné si odečíst výdaje, za které se v tomto případě považuje i hrazené zdravotní pojištění. Následně se tento zvláštní základ daně daní zvlášť od celkového základu daně sazbou 19 %. [14] [13]

4.3 Nezdánitelné části základu daně

Nezdánitelné části základu daně je možné odečíst pouze od příjmů ze závislé činnosti a příjmů z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti – tedy příjmů podle § 5 a § 6 odst. 1 a 2. Jsou zde 4 typy nezdanitelných částí základu daně: [9]

- nezdanitelná část základu daně na poplatníka,
- nezdanitelná část základu daně na manžela či manželku,
- příspěvek na důchodové spoření,
- nezdanitelná část základu daně na výdaje spojené s lázeňskou péčí.

Obdobně jako v ČR je možné si od základu daně odečíst příspěvky na důchodové spoření, doplňkové důchodové spoření ze zahraničí a obdobné spoření (III. pilíř), a to ve výši v jaké byly příspěvky v daném zdaňovacím období prokazatelně uhrazeny. Maximální možná výše této nezdanitelné části je 180 €.

Nezdanitelná část základu daně na výdaje spojené s lázeňskou péčí umožňuje si odečíst výdaje do výše 50 € za pobyt v přírodních léčebných koupelích a lázních. Poplatník si částku 50 € může odečíst i za výdaje na tyto účely za manžela (pokud si neuplatňuje sám) a za vyživované děti. Pokud tedy pojedou do lázní například celá čtyřčlenná rodina, tak si může poplatník odečíst až 200 €.

4.3.1 Nezdanitelná část základu daně na poplatníka

Výše nezdanitelné části záleží na daňovém základu poplatníka z příjmů (pouze ze závislé činnosti a podnikání) v porovnání s životním minimem. Pravidla pro stanovení nezdanitelné části základu daně jsou přehledně sepsány v tabulkách níže. Nejprve obecně a poté s konkrétními čísly platnými k 1. 1. 2020, kde jsem počítala s aktuálním životním minimem, které k 1. 1. 2020 činí 210,20 € měsíčně. [16]

Tabulka 7 Nezdanitelná část základu na poplatníka

Výše součtu daných dílčích základů	Výše nezdanitelné části základu daně
≤ 92,8násobek platného životního minima	21násobek sumy platného životního minima
≥ 92,8násobek platného životního minima	Rozdíl 44,2násobku platného životního minima a ¼ základu daně (min 0 €)

Zdroj: vlastní zpracování podle [13]

Tabulka 8 Nezdanitelná část základu na poplatníka k 1. 1. 2020

Výše součtu daných dílčích základů	Výše nezdanitelné části základu daně
≤ 19 506,56 €	4 414,20 €
≥ 19 506,56 €	9 290,84 € - ¼ základu daně

Zdroj: vlastní zpracování podle [16]

Nárok na tento benefit nemají poplatníci, kteří pobírají nějaký typ důchodu ze zahraničí. Sloveňští důchodci na to nárok mají, pokud jejich důchod nepřesáhne výši nezdanitelné části základu pro nižší příjmy – tedy k 1. 1. 2020 4 414,20 €. Pokud podmínku splňují mohou si nezdanitelnou část uplatnit do výše rozdílu mezi již zmíněnou částkou a výší svého důchodu.

Nezdanitelná část ZD na poplatníka na SR funguje podobně jako v ČR sleva na poplatníka. Je totiž možné si ji uplatňovat i měsíčně u jednoho zaměstnavatele. Měsíční výše nezdanitelné části je 367,85 €. [16]

4.3.2 Nezdánitelná část základu daně na manžela

Podmínkou pro uplatnění této nezdánitelné části je, aby manžel splňoval alespoň jednu z následujících podmínek.

- Peče o nezletilé dítě do 3 let (ve výjimečných případech až do 6 let), které žije s poplatníkem ve společné domácnosti.
- Pobírání peněžitého příspěvku na opatrování.
- Zařazení v evidenci uchazečů o zaměstnání.
- Manžel je považován za zdravotně postiženého.

Pokud manžel podmínku nesplňuje celý rok, ale jen jeho část, pak se nezdánitelná část přepočítá úměrně podle měsíců s tím, že se počítá každý měsíc, na jehož počátku byla podmínka splněna. [16]

Stanovení výše nezdánitelné části základu daně na manžela podléhá několika podmínkám, proto výše nezdánitelných částí opět shrnu ve dvou tabulkách. V jedné obecně a ve druhé s konkrétními čísly platnými pro rok 2020. [16]

Tabulka 9 Nezdánitelná část základu na manžela

Výška základu daně	Příjem manželky	Výše nezdánitelné části základu daně na manžela
$\leq 176,8$ násobek platného životního minima	0 €	19,2násobek platného životního minima
	$\leq 19,2$ násobek platného životního minima	Rozdíl mezi 19,2násobkem platného životního minima a příjmem manželky
	$\geq 19,2$ násobek platného životního minima	0 €
$\geq 176,8$ násobek platného životního minima	0 €	Rozdíl mezi 63,4násobkem platného životního minima a $\frac{1}{4}$ základu daně poplatníka
	> 0 €	Rozdíl mezi 63,4násobkem platného životního minima a vlastním příjmem manželky

Zdroj: vlastní zpracování podle [13]

Tabulka 10 Nezdanitelná část základu na manžela k 1. 1. 2020

Výška základu daně	Příjem manželky	Výše nezdanitelné části základu daně na manžela
≤ 37 163,36 €	0 €	4 035,84 €
	≤ 4 035,84 €	4 035,84 € - příjem manželky
	≥ 4 035,84 €	0 €
≥ 37 163,36 €	0 €	13 326,68 € - ¼ základu daně poplatníka
	> 0 €	13 326,68 € - příjem manželky

Zdroj: vlastní zpracování podle [13]

Protože při stanovení výše nezdanitelné části základu daně na manžela záleží na manželově příjmu, je nutné vědět, co se do těchto příjmů počítá. Do příjmů manžela se počítají například příjmy ze závislé činnosti, dávky v nezaměstnanosti, mateřská, příspěvek na péči o dítě a dávky při pracovní neschopnosti. Naopak se pro tyto účely za příjem nepovažují státní sociální dávky a studijní stipendia. [13]

4.4 Sazba daně

Sazba daně je zde progresivní, to znamená, že je zde více sazeb daně. Nejprve je třeba zopakovat, že zvláštní základ daně z kapitálového majetku je vždy daněn sazbou 19 % a to zvlášť bez ohledu výši příjmu a bez ohledu na další příjmy.

Ostatní příjmy se daní progresivně. Sazba daně je do 176,8násobku životního minima 19 % a od této částky je daň zvyšuje na 25 %. Je třeba dát si pozor a nezdanit část základu daně dvakrát. Pokud tedy příjem překračuje již zmíněný 176,8násobek, pak se tato část základu daně zdaní 19 % a ta část základu daně, která tento násobek překračuje se zdaní sazbou 25 %. Shrnutí s konkrétními čísly pro rok 2020 je v následující tabulce. [13]

Tabulka 11 Sazba daně pro rok 2020

Výše příjmů	Sazba daně
Do 36 256,38 € (930 774 Kč) ročně → 3 021,37 € (77 565 Kč) měsíčně	19 %
Nad 36 256,38 € (930 774 Kč) → 3 021,37 € (77 565 Kč) měsíčně	25 %

Zdroj: vlastní zpracování podle [13]

4.5 Zaměstnanecká prémie

Zaměstnanec, který:

- nemá příjmy jiné než ze závislé činnosti, ani nepobírá důchod,
- vydělal si alespoň 6násobek minimální mzdy a
- během zdaňovacího období pracoval v součtu alespoň 6 měsíců,

si může od své daně odečíst takzvanou zaměstnaneckou prémii. Výše této prémie je závislá na výši příjmů a výši minimální mzdy. V následující tabulce je krátké shrnutí výše prémie platných pro daňová přiznání za rok 2019. Veškeré další informace týkající se zaměstnanecké prémie jsou v § 32a Zákona o dani z příjmů. [17]

Tabulka 12 Zaměstnanecká prémie

Výše příjmů	Zaměstnanecká prémie
6násobek minimální mzdy až 12násobek minimální mzdy	Dle výpočtu vychází záporné číslo → 0 €
Více než 12násobek minimální mzdy	$0,19 \times (\text{nezdanitelná část na poplatníka} - \text{dílní základ daně ze závislé činnosti})$ Pokud vychází záporné číslo → 0 €

Zdroj: vlastní zpracování podle [17]

4.6 Daňový bonus

Daňové bonusy jsou obdobou daňových slev v ČR. Snižují tedy již vypočtenou daň. Podmínkou pro uplatnění obou druhů daňových bonusů je mít příjem ze závislé činnosti nebo příjem z podnikání a jiné samostatné činnosti alespoň ve výši 6násobku minimální mzdy, což je pro rok 2020 minimálně 3 480 €. [18] [9]

4.6.1 Daňový bonus na vyživované dítě

Na daňový bonus na vyživované dítě má nárok poplatník, který žije s dítětem ve společné domácnosti. Za vyživované dítě se považuje dítě vlastní, osvojené, převzaté do péče a dítě druhého z manželů. Tento bonus si může jeden z poplatníků uplatňovat jak ročně, tak měsíčně. Po dobu mateřské a rodičovské dovolené si bonus na dítě může uplatnit pracující rodič, ale musí mít příjem alespoň polovinu minimální mzdy.

Výška toho bonusu je v roce 2020 stanovena na 272,64 € za rok na dítě nad 6 let. Bonus za dítě do 6 let se zdvojnásobuje na částku 545,28 €. Nárok na bonus vzniká již od měsíce narození dítěte. Hlavní výhodou tohoto bonusu je, že bude poplatníkovi vyplacen i

v případě, že je vyšší než vypočtená daň, funguje tedy jako daňové zvýhodnění v ČR. [18]

4.6.2 Daňový bonus na zaplacené úroky z hypotéky

Daňový bonus na zaplacené úroky z hypotéky má pro své uplatnění tyto podmínky:

- poplatníkovi je ke dni podání žádosti o úvěr 18 až 35 let,
- průměrný měsíční příjem v roce před prodáním žádosti o úvěr nepřesahoval 1,3násobek průměrné měsíční mzdy v roce před podáním žádosti.

Pokud poplatník tyto podmínky splňuje, pak si může od své daně odečíst 50 % svých zaplacených úroků, maximálně však 400 € ročně (případně poměrně podle počtu měsíců). Tento bonus je ale možné využít pouze 5 po sobě následujících roků, a to od měsíce, ve kterém začalo úročení úvěru. Pokud tedy úročení začalo v únoru 2020, pak si poplatník může uplatnit 11 měsíců v roce 2020 a potom všech 12 měsíců až do roku 2024 a v roce 2025 má nárok pouze na 1 měsíc. Samozřejmostí je, že bonus si může uplatňovat pouze jeden z dlužníků. Výhodou je ale možnost uplatnění bonusu nad rámec své daňové povinnosti, tedy stejně jako bonus na vyživované dítě. [19]

4.7 Zálohy

Zálohy na daň se platí v průběhu zálohového období, tím rozumíme období, které začíná den po skončení lhůty pro daňové přiznání a končí dnem, na který připadá konec lhůty pro daňové přiznání. Frekvence placení záloh se odvíjí od poslední známé daňové povinnosti.

První skupinou jsou poplatníci s příjmem nižším než 2 500 €, ti zálohy neplatí. Poplatníci s příjmem mezi 2 500 € a 16 600 € odvádějí zálohu čtvrtletně a poplatníci s příjmem vyšším než 16 600 € mají povinnost odvádět zálohu na daň každý měsíc.

Na výšku těchto záloh má vliv výše poslední známé daňové povinnosti a druh příjmu. Poplatník, který má příjmy pouze ze závislé a samostatné činnosti (§ 5 a 6) a jehož dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti tvoří víc než 50 % celkového základu daně zálohy neplatí. Pokud dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti tvoří 50 % a méně z celkového základu daně, pak platí zálohy v poloviční výši.

Obdobně jako v ČR i zde zaměstnanci nemusí platit zálohy, protože se záloha na daň odvádí při každé výplatě. Záloha se v tomto případě vypočítává tak, že se hrubá mzdy

zaokrouhlí směrem dolů a část mzdy do 1/12 176,8násobku životního minima se zdaní 19% daní a ta část, která tuto částku přesáhne se zdaní 25% daní. [9]

4.8 Daňové přiznání

Daňové přiznání se podává jednou za rok vždy ke konci 3. měsíce po skončení zdaňovacího období, tedy ke konci března. Konkrétní datum se může lišit, pokud tento den připadne na víkend nebo státní svátek. Podstatné je také, že v této lhůtě má poplatník nejen povinnost podat daňové přiznání, ale i daň zaplatit. [20]

Přiznání nejsou povinni podávat poplatníci, kteří:

- měli příjmy nepřesahující částku 1 968,68 €, s výjimkou poplatníků s daňovou ztrátou,
- měli příjem pouze ze závislé činnosti nebo
- měli jen příjmy, ze kterých se vybírá daň srážkou. [21]

5 KOMPARATIVNÍ ANALÝZA NA MODELOVÝCH PŘÍKLADECH

Tato kapitola se bude věnovat porovnání daňového zatížení poplatníků daně z příjmů FO. Komparace bude spočívat v porovnání 3 úrovní příjmů – minimální, průměrné a nadprůměrné. Pro každou z těchto příjmových kategorií budou vytvořeny 2 modelové poplatníci, u kterých se bude lišit pouze výše příjmů v závislosti na státu, protože každý stát má jiný minimální a průměrný příjem. V prvním případě to bude vždy poplatník, který žije sám a nemá děti, a v druhém případě to bude poplatník s dětmi, manželkou a různými variantami daňových úlev. Příklady budou počítány pouze s příjmy ze závislé činnosti, protože jsou nejčastější.

Veškeré přepočty měny budou prováděny průměrným kurzem za rok 2019, který dle České národní banky činil 25.672 Kč/€.

5.1 Porovnání daňového zatížení poplatníků s minimálním příjmem

V ČR je minimální mzda pro rok 2020 stanovena na 14 600 Kč a na SR byla pro rok 2020 stanovena částka 580 €.

Poplatník 1: Pan Samotný (32 let) žije sám v nájmu, je zaměstnaný jako skladník ve firmě, kde má podepsané prohlášení k dani a jeho příjem činí 14 600 Kč (580 €). Na žádné další slevy ani nezdanitelné části daně nemá nárok.

Poplatník 2: Pan Rodinný (32 let) žije ve vlastním domě se 2 dětmi a svou manželkou, je zaměstnaný jako skladník ve firmě, kde má podepsané prohlášení k dani, a jeho příjem činí 14 600 Kč (580 €). Jeho děti jsou staré 2 roky a 10 let, daňové úlevy si na ně uplatňuje každý měsíc on, protože jeho manželka je na rodičovské dovolené, na které pobírá 10 000 Kč (390 €) měsíčně. Na žádné další slevy ani nezdanitelné části daně nemá nárok.

5.1.1 Výpočet celkové daňové povinnosti

V ČR by v praxi u pana Samotného nebylo třeba daňové priznání ani podávat, protože má nárok pouze na slevu na poplatníka, kterou by běžně uplatňoval každý měsíc při výplatě. Pan Rodinný by si slevu na poplatníka a daňové zvýhodnění na děti také uplatňoval každý měsíc při výplatě, ale přesto pro něho podání daňového priznání má smysl, a to i když má příjem pouze ze zaměstnání. Důvod k tomu je ten, že jeho žena pobírá pouze rodičovský příspěvek, který není považován pro účely slevy na manžela za příjem, takže má nárok na slevu na manželku. Díky všem jeho daňovým úlevám je jeho

roční daňová povinnost nulová, a ještě má nárok na daňový bonus v plné výši za obě děti. Jak je vidět v tabulce 13, tak po ročním zúčtování by mu tedy stát ještě několik tisíc doplácet.

Tabulka 13 Výpočet celkové daňové povinnosti v ČR při minimálním příjmu

Složky výpočtu	Pan Samotný	Pan Rodinný
Hrubá mzda	175 200,00 Kč	175 200,00 Kč
+ SP a ZP zaměstnavatele 33,8 %	59 217,60 Kč	59 217,60 Kč
= Superhrubá mzda	234 417,60 Kč	234 417,60 Kč
Zaokrouhlený základ daně	234 400,00 Kč	234 400,00 Kč
× Daň 15 %	35 160,00 Kč	35 160,00 Kč
- Sleva na poplatníka	24 840,00 Kč	24 840,00 Kč
- Sleva na manželku	0,00 Kč	24 840,00 Kč
= Daň po slevách	10 320,00 Kč	0,00 Kč
- Daňové zvýhodnění	0,00 Kč	34 608,00 Kč
= Daň (- daňový bonus)	10 320,00 Kč	-34 608,00 Kč
SP a ZP zaměstnance 11 %	19 272,00 Kč	19 272,00 Kč
Čistý příjem	145 608,00 Kč	190 536,00 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

V SR pro pana Samotného platí to samé jako v ČR, tedy nebylo by ani třeba podávat daňové přiznání, protože nemá nárok na žádné daňové úlevy, které by nebylo možné uplatnit měsíčně. Nárok má pouze na nezdanitelnou část ZD na poplatníka. Poplatníkovi Rodinnému by se i v SR podání daňového přiznání vyplatilo. Protože i zde má totiž kromě nezdanitelné části základu daně na poplatníka a daňového bonusu na děti nárok na nezdanitelnou část ZD na manželku. Splňuje totiž podmínky pro uplatnění této nezdanitelné části ZD a vzhledem k metodice výpočtu částky pro možný odečet nezdanitelné části ZD, je tato úleva v plné výši, protože manželka má pouze příjem z rodičovské a ta se do příjmů pro tyto účely nepočítá. Výpočet celkové daňové povinnosti je shrnut v tabulce 14.

Tabulka 14 Výpočet celkové daňové povinnosti na SR při minimálním příjmu

Složky výpočtu	Pan Samotný	Pan Rodinný
Hrubá mzda	6 960,00 €	6 960,00 €
- SP a ZP zaměstnance 13,4 %	932,64 €	932,64 €
= Základ daně	6 027,36 €	6 027,36 €
- Nezdaniitelná část ZD na poplatníka	4 414,20 €	4 414,20 €
- Nezdaniitelná část ZD na manželku	0,00 €	4 035,84 €
= Základ daně po odečtu	1 613,16 €	0,00 €
× Daň 19 %	306,50 €	0,00 €
- Daňový bonus na vyživované děti	0,00 €	817,92 €
= Daň (- daňový bonus)	306,50 €	-817,92 €
Čistý příjem	5 720,86 €	6 845,28 €

Zdroj: vlastní zpracování

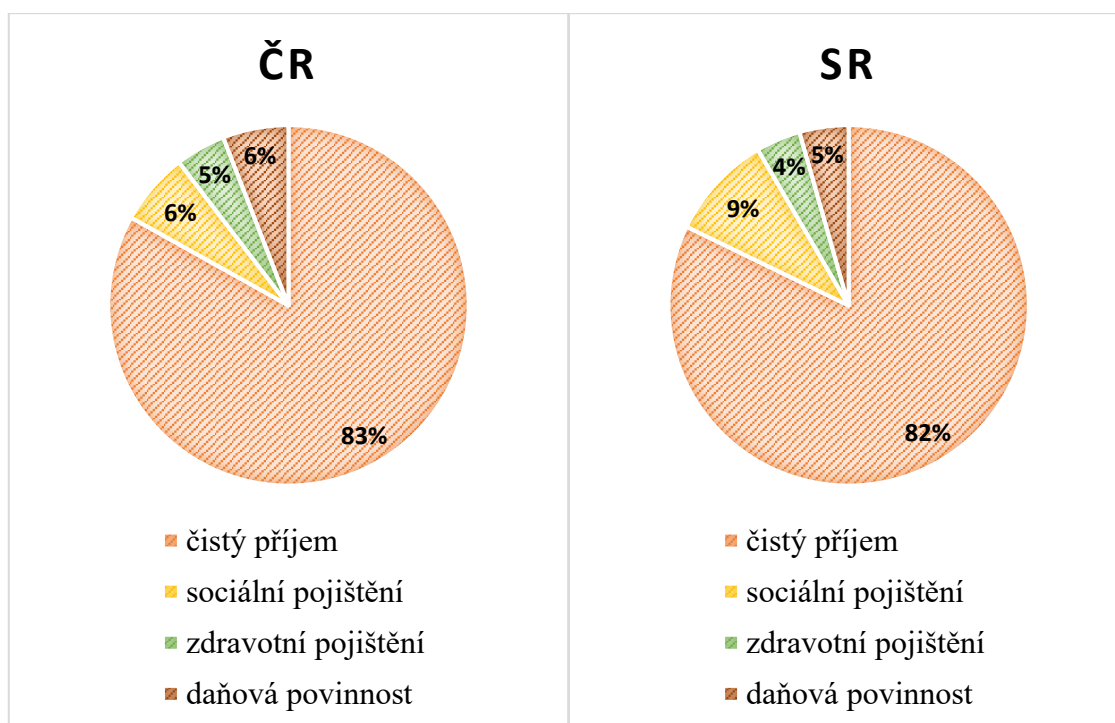
5.1.2 Komparace zdanění příjmů poplatníků s minimálním příjmem v ČR a SR

V této podkapitole budou shrnuty výpočty daňového zatížení včetně čistého ročního příjmu pro oba poplatníky v obou státech a následně jejich grafické srovnání. Čistý roční příjem se počítá jako rozdíl mezi hrubým příjmem, povinnými odvody na pojištění a daňovou povinností. A pokud vznikl nárok na daňový bonus, pak se přičítá k příjmu.

Tabulka 15 Výpočet daňového zatížení a čistého ročního příjmu poplatníka Samotného s minimálním příjmem

Složky výpočtu	ČR	SR	
Hrubá mzda	175 200,00 Kč	6 960,00 €	178 677,00 Kč
- sociální pojištění (6,5 % / 9,4 %)	11 388,00 Kč	654,24 €	16 796,00 Kč
- zdravotní pojištění (4,5 % / 4 %)	7 884,00 Kč	278,40 €	7 147,00 Kč
- daňová povinnost	10 320,00 Kč	306,50 €	7 868,00 Kč
= čistý roční příjem	145 608,00 Kč	5 720,86 €	146 866,00 Kč
Daňové zatížení bez SP a ZP	5,9 %	4,4 %	
Daňové zatížení včetně SP a ZP	16,9 %	17,8 %	

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 7 Podíl odvodových povinností k hrubé mzdě poplatníka Samotného s minimálním příjmem

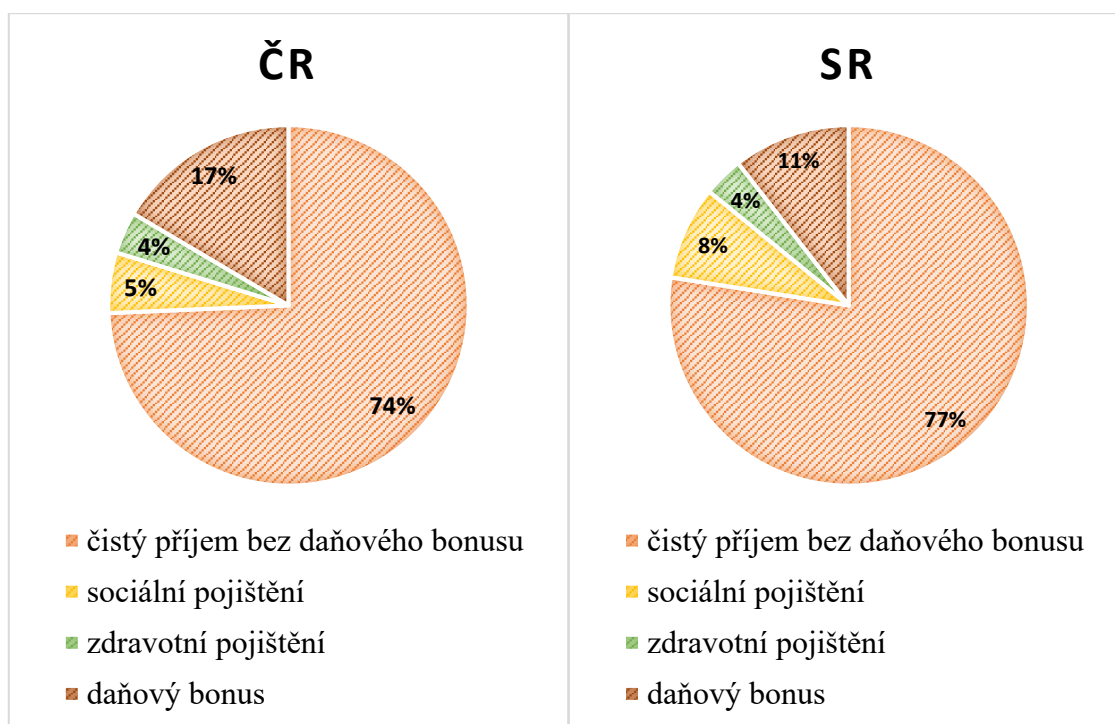
Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky 15 a obrázku 7 výše je zřejmé, že u poplatníka Samotného není velký rozdíl v čistém příjmu, tento rozdíl činí pouze 1 procentní bod, přičemž v ČR je čistý příjem o tento procentní bod vyšší. Z pohledu daně z příjmů je daňové zatížení nižší v SR, které činí 4,40 % oproti tomu v ČR toto zatížení činí 5,9 %. V obou případech platí, že daňové zatížení je ve skutečnosti nižší než ve skutečnosti činí daňová sazba, která je v ČR 15 % a na SR 19 %. Tato skutečnost je způsobena různými nezdavitelnými částkami a slevami, které oba daňové systémy poskytují. Dále je zde drobný rozdíl v poměru jednotlivých odvodových povinností. Zatímco v SR je největší daňovou zátěží sociální pojištění (9 %), tak v ČR se odvod na sociální pojištění nijak neliší od daňové povinnosti. Celkově jsou odvody na sociální a zdravotní pojištění v ČR (11 %) nižší než na SR (13,4 %).

Tabulka 16 Výpočet daňového zatížení a čistého ročního příjmu poplatníka Rodinného s minimálním příjmem

Složky výpočtu	ČR	SR	
Hrubá mzda	175 200,00 Kč	6 960,00 €	178 677,00 Kč
- sociální pojištění (6,5 % / 9,4 %)	11 388,00 Kč	654,24 €	16 796,00 Kč
- zdravotní pojištění (4,5 % / 4 %)	7 884,00 Kč	278,40 €	7 147,00 Kč
+ daňový bonus	34 608,00 Kč	817,92 €	20 998,00 Kč
= čistý roční příjem	190 536,00 Kč	6 845,28 €	175 732,00 Kč
Daňové zatížení bez SP a ZP	-19,8 %	-11,8 %	
Daňové zatížení včetně SP a ZP	-8,8 %	1,6 %	

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 8 Podíl odvodových povinností k hrubé mzdě poplatníka Rodinného s minimálním příjmem

Zdroj: vlastní zpracování

U pana Rodinného, jak je vidět v obrázku 8 i v tabulce 16, vznikly mezi státy větší rozdíly. Ani v jednom státě nevznikla poplatníkovi daňová povinnost nýbrž nárok na daňový bonus ten v ČR činil 19,8 % z hrubé mzdy a na SR pouze 11,8 %. Podíl sociálního a zdravotního pojištění zůstává, a i zůstane stále stejný, protože je dán fixní procentní sazbou z hrubého příjmu, a na pojistném nelze uplatňovat žádné slevy. Stále tedy platí, že odvody pojistného jsou nižší v ČR. Rozdíl v podílu čistého příjmu tedy

spočívá pouze ve výši daňového bonusu. Rozdíl ve výši daňového bonusu je způsoben především vyššími daňovými úlevami v ČR, avšak při této výši příjmu ani v jednom státu neměl poplatník možnost uplatnit maximální možnou hodnotu, protože daňové úlevy vysoce převyšovaly daňovou povinnost.

5.2 Porovnání daňového zatížení poplatníků s průměrným příjmem

Průměrná roční mzda v ČR k 1. 1. 2020 činí 34 835 Kč měsíčně a na SR ke stejnému datu činí 1 092 €. [22]

Poplatník 1: Pan Samotný (32 let) žije sám v nájmu, je zaměstnaný jako personalista ve firmě, kde má podepsané prohlášení k dani a jeho příjem činí 34 835 Kč (1 092 €). Na žádné další slevy ani nezdanitelné části daně nemá nárok.

Poplatník 2: Pan Rodinný (32 let) žije ve vlastním domě, na který má hypotéku, se 2 dětmi a svou manželkou, je zaměstnaný jako zámečnick ve firmě, kde má podepsané prohlášení k dani, a jeho příjem činí 34 835 Kč (1 092 €). Jeho děti jsou staré 2 roky a 10 let, daňové úlevy si na ně uplatňuje každý měsíc on, protože jeho manželka je na rodičovské dovolené, na které pobírá 10 000 Kč (390 €) měsíčně. V roce 2019 zaplatil 100 000 Kč (3 900 €) na úrocích na hypotéku, tuto hypotéku má 3. rok, v roce před podáním žádosti měl stejný příjem jako nyní. Na žádné další slevy ani nezdanitelné části daně nemá nárok.

5.2.1 Výpočet celkové daňové povinnosti

Pan Samotný by ani v tomto případě nemusel podávat daňové přiznání, protože kromě výše příjmů se u něho nic nemění. Stále má nárok pouze na základní úlevu na poplatníka a to v obou zemích. Pan Rodinný má nárok na daňové úlevy za poplatníka a děti v plné výši v obou zemích. Co se týká úlevy na manželku, tak v ČR nezáleží na výši příjmu poplatníka na to, aby si mohl uplatnit slevu na manželku, takže zde platí to samé jako v předchozím případě, tedy že na tuto slevu poplatník nárok má. V SR sice na příjmu záleží, ale ani nyní nepřekročil příjem pana Rodinného hranici pro jiné výše nezdanitelného základu na manželku, takže výše je stejná jako u příjmu minimálního. U slevy na zaplacené úroky z hypotéky je v SR třeba posoudit více kritérií než v ČR. V ČR se poplatník do hranice 300 tisíc, což je maximální výše nezdanitelné části daně na zaplacené úroky. Na SR je tedy třeba posoudit následující kritéria. Prvním kritériem je věk a druhým kritériem je měsíční příjem rok před podáním žádosti o hypotéku, u toho je třeba aby nepřesahoval 1,3násobek průměrné měsíční mzdy. Obě kritéria tedy

poplatník splňuje, ale je třeba si dát pozor i na to, že slevu na úroky si poplatník může uplatňovat pouze 5 let. Naštěstí i tuto podmínku pan Rodinný splňuje, takže nárok na slevu má, ale 50 % ze zaplacených úroků přesahuje 400 €, takže si může uplatnit pouze 400 €. Nyní už ke konkrétním číslům, která jsou obsažena v tabulce 17 a 18.

Tabulka 17 Výpočet celkové daňové povinnosti v ČR při průměrném příjmu

Složky výpočtu	Pan Samotný	Pan Rodinný
Hrubá mzda	418 020,00 Kč	418 020,00 Kč
+ SP a ZP zaměstnavatele 33,8 %	141 290,76 Kč	141 290,76 Kč
= Superhrubá mzda	559 310,76 Kč	559 310,76 Kč
Zaokrouhlený základ daně	559 300,00 Kč	559 300,00 Kč
Nezdanitelná část ZD - úroky	0,00 Kč	100 000,00 Kč
Základ daně po odečtu	559 300,00 Kč	459 300,00 Kč
× Daň 15 %	83 895,00 Kč	68 895,00 Kč
- Sleva na poplatníka	24 840,00 Kč	24 840,00 Kč
- Sleva na manželku	0,00 Kč	24 840,00 Kč
= Daň po slevách	59 055,00 Kč	19 215,00 Kč
- Daňové zvýhodnění	0,00 Kč	34 608,00 Kč
= Daň (- daňový bonus)	59 055,00 Kč	-15 393,00 Kč
SP a ZP zaměstnance 11 %	45 982,00 Kč	45 982,00 Kč
Čistý příjem	312 983,00 Kč	387 431,00 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 18 Výpočet celkové daňové povinnosti na SR při průměrném příjmu

Složky výpočtu	Pan Samotný	Pan Rodinný
Hrubá mzda	13 104,00 €	13 104,00 €
- SP a ZP zaměstnance 13,4 %	1 755,94 €	1 755,94 €
= Základ daně	11 348,06 €	11 348,06 €
- Nezdanitelná část ZD na poplatníka	4 414,20 €	4 414,20 €
- Nezdanitelná část ZD na manželku	0,00 €	4 035,84 €
= Základ daně po odečtu	6 933,86 €	2 898,02 €
× Daň 19 %	1 317,43 €	550,62 €
- Daňový bonus na zaplacené úroky	0,00 €	400,00 €
- Daňový bonus na vyživované děti	0,00 €	817,92 €
= Daň (- daňový bonus)	1 317,43 €	-667,30 €
Čistý příjem	10 030,63 €	12 015,36 €

Zdroj: vlastní zpracování

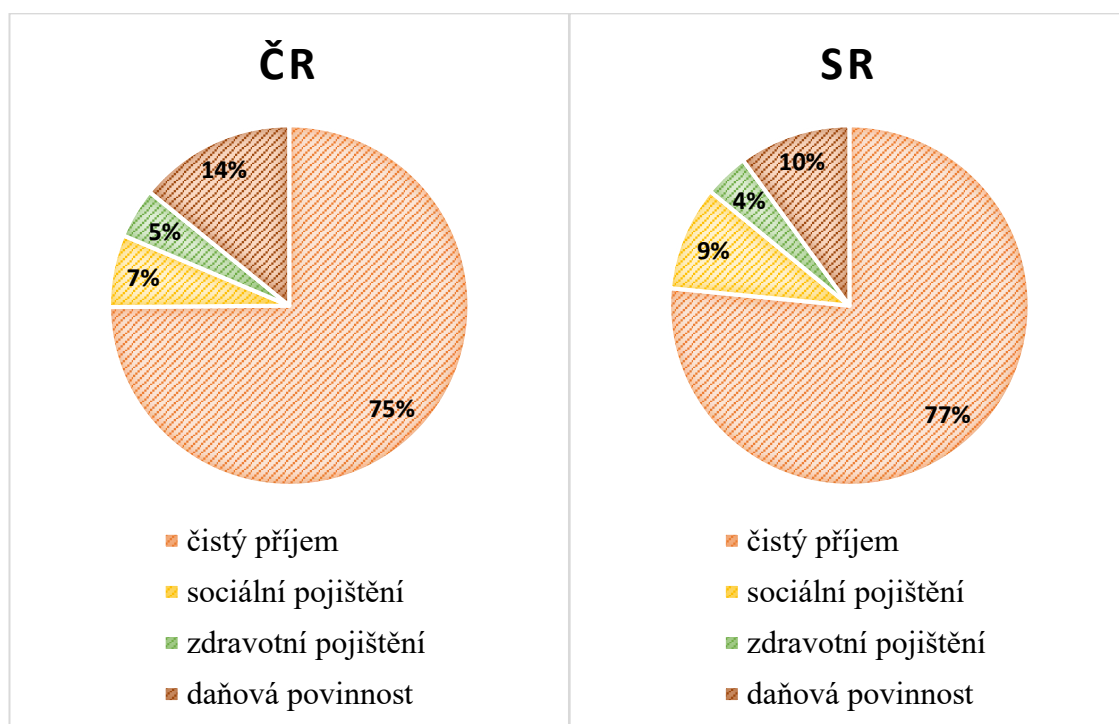
5.2.2 Komparace zdanění příjmů poplatníků s průměrným příjmem v ČR a SR

Nyní následují v tabulkách 19 a 20 výpočty daňového zatížení včetně čistého ročního příjmu pro oba poplatníky v obou státech a na jejich základě bude následovat grafické srovnání.

Tabulka 19 Výpočet daňového zatížení a čistého ročního příjmu poplatníka Samotného s průměrným příjmem

Složky výpočtu	ČR	SR	
Hrubá mzda	418 020,00 Kč	13 104,00 €	336 406,00 Kč
- sociální pojištění (6,5 % / 9,4 %)	27 171,00 Kč	1 231,78 €	31 622,00 Kč
- zdravotní pojištění (4,5 % / 4 %)	18 811,00 Kč	524,16 €	13 456,00 Kč
- daňová povinnost	59 055,00 Kč	1 317,43 €	33 821,00 Kč
= čistý roční příjem	312 983,00 Kč	10 030,63 €	257 506,00 Kč
Daňové zatížení bez SP a ZP	14,1 %	10,1 %	
Daňové zatížení včetně SP a ZP	25,1 %	23,5 %	

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 9 Podíl odvodových povinností k hrubé mzdě poplatníka Samotného s průměrným příjmem

Zdroj: vlastní zpracování

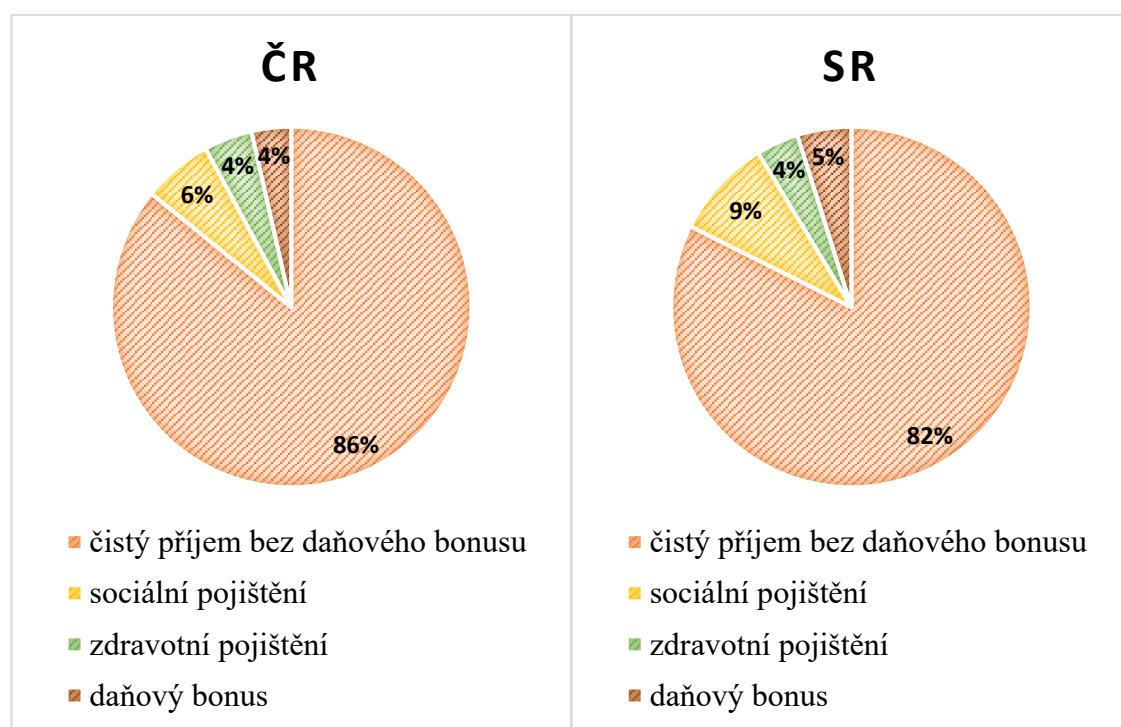
Podle tabulky 19 a obrázku 9 výše je daňové zatížení poplatníka Samotného vyšší v ČR, kde činí 14,1 %, na SR je daňové zatížení pouze 10,41 %. To je zapříčiněno především

vyššími daňovými úlevami v ČR. Z pohledu čistého příjmu ale není rozdíl nijak rapidní, protože daňové zatížení včetně povinných odvodů na SP a ZP je v ČR 25,1 % a na SR 23,5 %. Tím pádem má slovenský poplatník čistý příjem o 2 procentní body vyšší než poplatník v Česku.

Tabulka 20 Výpočet daňového zatížení a čistého ročního příjmu poplatníka Rodinného s průměrným příjmem

Složky výpočtu	ČR	SR	
Hrubá mzda	418 020,00 Kč	13 104,00 €	336 406,00 Kč
- sociální pojištění (6,5 % / 9,4 %)	27 171,00 Kč	1 231,78 €	31 622,00 Kč
- zdravotní pojištění (4,5 % / 4 %)	18 811,00 Kč	524,16 €	13 456,00 Kč
+ daňový bonus	15 393,00 Kč	667,30 €	17 131,00 Kč
= čistý roční příjem	387 431,00 Kč	12 015,36 €	308 458,00 Kč
Daňové zatížení bez SP a ZP	-3,7 %	-5,1 %	
Daňové zatížení včetně SP a ZP	7,3 %	8,3 %	

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 10 Podíl odvodových povinností k hrubé mzdě poplatníka Rodinného s průměrným příjmem

Zdroj: vlastní zpracování

Podle koláčového grafu, na obrázku 10 a tabulky 20 lze konstatovat, že v obou zemích poplatníkovi vznikl nárok na daňový bonus nikoliv daňová povinnost. Tento bonus v Česku činil 3,7 % z hrubé mzdy a na Slovensku byl ještě vyšší a činil 5,1 %. Celkové

daňové zatížení je ale z důvodu vyšších povinných odvodů vyšší na Slovensku, protože zde je daňové zatížení včetně povinných odvodů 8,3 %, zatímco v ČR je pouze 7,3 %.

5.3 Porovnání daňového zatížení poplatníků s nadprůměrným příjmem

Jako nadprůměrný příjem bude stanoven 5násobek průměrné mzdy, aby bylo možné porovnat zdanění příjmů při použití solidárního zvýšení daně v ČR a druhé sazby daně v SR. V ČR je 5násobek průměrné mzdy roven 174 175 Kč a v SR je tato částka 5 460 €.

Poplatník 1: Pan Samotný (32 let) žije sám v nájmu, je zaměstnaný jako IT specialista ve firmě, kde má podepsané prohlášení k dani a jeho příjem činí 174 175 Kč (5 460 €). Na žádné další slevy ani nezdanitelné části daně nemá nárok.

Poplatník 2: Pan Rodinný (32 let) žije ve vlastním domě, na který má hypotéku, se 2 dětmi a svou manželkou, je zaměstnaný jako generální ředitel obchodního řetězce, kde má podepsané prohlášení k dani, a jeho příjem činí 174 175 Kč (5 460 €). Jeho děti jsou staré 2 roky a 10 let, daňové úlevy si na ně uplatňuje každý měsíc on, protože jeho manželka je na rodičovské dovolené, na které pobírá 10 000 Kč (390 €) měsíčně. Mladší dítě chodí dvakrát v týdnu do soukromé školky, aby si manželka mohla odpočinout. Za tuto soukromou školku pan Rodinný platí 5 000 Kč (195 €) měsíčně. V roce 2019 zaplatil 400 000 Kč (15 600 €) na úrocích na hypotéku, tuto hypotéku má 2. rok, v roce před podáním žádosti měl stejný příjem jako nyní. Na žádné další slevy ani nezdanitelné části daně nemá nárok.

5.3.1 Výpočet celkové daňové povinnosti

V ČR je třeba si dát při takovéto výši příjmu pozor hned na dvě věci. První je stanovení základu daně. Ten se stanovuje jako součet hrubého příjmu a odvodů na povinné pojistné hrazeného zaměstnavatelem. U sociálního pojištění je stanoven maximální vyměřovací základ, tedy i maximální odvod na toto pojistné, tento maximální vyměřovací základ je stanoven na 48násobek průměrné mzdy (v roce 2020 je to 1 672 080 Kč). Proto se hrubý příjem navyšuje pouze o sociální pojistné z částky 1 672 080 Kč a o zdravotní pojištění z celého hrubého příjmu. Druhým podstatným bodem je sazba daně. Při této výši příjmu je třeba, kromě základní sazby daně, použít solidární zvýšení daně, která se v tomto případě počítá jako 7 % z rozdílu mezi příjmy vstupujícími do dílčího základu daně ze závislé činnosti a 48násobkem průměrné mzdy. Je nutné zmínit, že při použití solidárního

zvýšení daně je nutné podat daňové priznání vždy, tuto povinnost má tedy i poplatník Samotný, který ji doposud neměl.

Poplatník Samotný má nárok pouze na slevu na poplatníka, která je na výši příjmu nezávislá, takže zůstává neměnná. Poplatník Rodinný má také nárok na slevu na poplatníka a dále na daňové zvýhodnění na děti, což zůstává stále stejně jako u předchozích příkladů. Pan Rodinný dále zaplatil na úrocích z hypotéky 500 tisíc Kč, ale maximální výše nezdánitelné části ZD za zaplacené úroky je 300 tisíc Kč, takže je možné si odečíst pouze tuto částku. Sleva na manželku zůstává ve stejné výši jako u předchozích příkladů, protože není závislá na výši příjmů poplatníka. Nově se v tomto příkladu vyskytuje sleva za umístění dítěte. Pan Rodinný zaplatil za rok na školkovném 60 tisíc Kč, ale maximální výše slevy je rovna minimální mzdě, která činí 14 600 Kč. Taková je tedy správná výše slevy. Tabulka 21 zobrazuje výpočet pro **Českou republiku**.

Tabulka 21 Výpočet celkové daňové povinnosti v ČR při nadprůměrném příjmu

Složky výpočtu	Pan Samotný	Pan Rodinný
Hrubá mzda	2 090 100,00 Kč	2 090 100,00 Kč
+ SP a ZP zaměstnavatele 33,8 %	602 784,84 Kč	602 784,84 Kč
= Superhrubá mzda	2 692 883,84 Kč	2 692 883,84 Kč
Zaokrouhlený základ daně	2 692 800,00 Kč	2 692 800,00 Kč
Nezdánitelná část ZD - úroky	0,00 Kč	300 000,00 Kč
Základ daně po odečtu	2 692 800,00 Kč	2 392 800,00 Kč
× Daň 15 %	403 920,00 Kč	358 920,00 Kč
+ Solidární zvýšení daně 7 % (zaokrouhleno)	71 457,00 Kč	71 457,00 Kč
= Daň celkem	475 377,00 Kč	430 377,00 Kč
- Sleva na poplatníka	24 840,00 Kč	24 840,00 Kč
- Sleva na manželku	0,00 Kč	24 840,00 Kč
- Sleva za umístění dítěte	0,00 Kč	14 600,00 Kč
= Daň po slevách	450 537,00 Kč	366 097,00 Kč
- Daňové zvýhodnění	0,00 Kč	34 608,00 Kč
= Daň (- daňový bonus)	450 537,00 Kč	331 489,00 Kč
SP a ZP zaměstnance 11 %	202 740,00 Kč	202 740,00 Kč
Čistý příjem	1 436 823,00 Kč	1 555 871,00 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

I na Slovensku si je už třeba dát pozor na sazbu daně. V tomto případě se už musí použít druhá zvýšená sazba daně 25 %. Touto daní se zdaní ta část příjmu, která přesahuje částku 36 256,44 €. Maximální vyměřovací základ pro sociální pojištění existuje i na Slovensku, ale tato hranice je vyšší než stanovený příjem, proto to v tomto případě není třeba řešit. Poplatník Samotný na Slovensku sice musí podat daňové přiznání, protože se jeho příjem daní zvýšenou sazbou daně, nicméně nemá nárok na žádné daňové úlevy. Nárok nezdanitelnou část ZD na poplatníka mu nevzniká, protože příjem poplatníka překračuje 92,8násobek platného životního minima a dle metodiky výpočtu, kterou jsem uvedla v tabulce číslo 7 a 8, vychází záporné číslo, takže se nezdanitelná část rovná 0. Totéž samozřejmě platí i pro poplatníka Rodinného. Ten má nárok pouze na bonus na děti a ten není třeba nijak rozebírat, protože je na výši příjmů nezávislý, takže zůstává neměnný. Ke stejné situaci jako u nezdanitelné části ZD na poplatníka, tedy k zápornému číslu při výpočtu dochází i u nezdanitelné části ZD za manžela, proto ani na tuto daňovou úlevu nemá poplatník nárok. Nárok nemá ani na daňový bonus za zaplacené úroky z hypotéky, protože pro získání bonusu je třeba splnit dvě podmínky. První je věk, který poplatník splňuje, a druhou je průměrný měsíční příjem, který v roce před prodáním žádosti o úvěr nesmí přesahovat 1,3násobek průměrné měsíční mzdy v roce před podáním žádosti. Druhá podmínka tedy dle zadání příkladu nebyla splněna a tím pádem nárok na slevu nemohl vzniknout. Sleva na umístění dítěte na SR není vůbec zavedena. Celý výpočet je níže v tabulce 22.

Tabulka 22 Výpočet celkové daňové povinnosti na SR při nadprůměrném příjmu

Složky výpočtu	Pan Samotný	Pan Rodinný
Hrubá mzda	65 520,00 €	65 520,00 €
- SP a ZP zaměstnanec 13,4 %	8 779,68 €	8 779,68 €
= Základ daně	56 740,32 €	56 740,32 €
× Daň 19 %	6 888,71 €	6 888,71 €
× Daň 25 %	5 120,99 €	5 120,99 €
= Daň celkem	12 009,70 €	12 009,70 €
- Daňový bonus na vyživované děti	0,00 €	817,92 €
= Daň (- daňový bonus)	12 009,70 €	11 191,78 €
Čistý příjem	44 730,62 €	45 548,54 €

Zdroj: vlastní zpracování

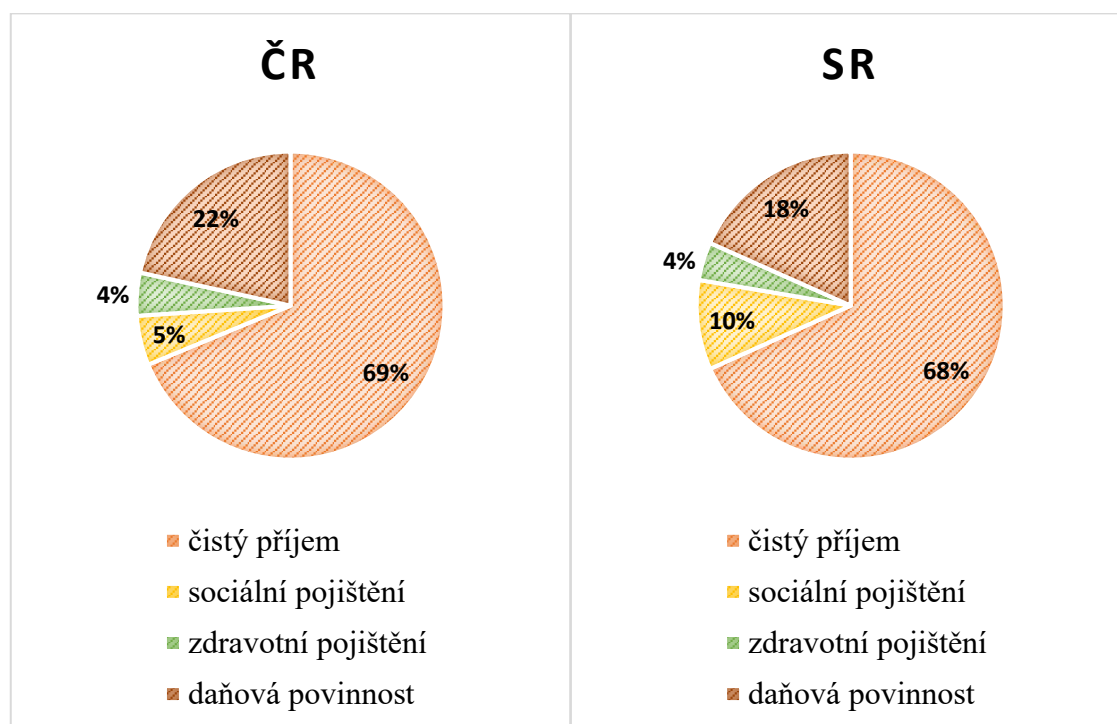
5.3.2 Komparace zdanění příjmů poplatníků s nadprůměrným příjmem v ČR a SR

Nyní následují výpočty daňového zatížení včetně čistého ročního příjmu pro oba poplatníky s nadprůměrným příjmem v obou státech a následně jejich grafické srovnání.

Tabulka 23 Výpočet daňového zatížení a čistého ročního příjmu poplatníka Samotného s nadprůměrným příjmem

Samotný	ČR	SR	
Hrubá mzda	2 090 100,00 Kč	65 520,00 €	1 682 029,00 Kč
- sociální pojištění (6,5 % / 9,4 %)	108 685,00 Kč	6 158,88 €	158 111,00 Kč
- zdravotní pojištění (4,5 % / 4 %)	94 055,00 Kč	2 620,80 €	67 281,00 Kč
- daňová povinnost	450 537,00 Kč	12 009,70 €	308 313,00 Kč
= čistý roční příjem	1 436 823,00 Kč	44 730,62 €	1 148 325,00 Kč
Daňové zatížení bez SP a ZP	21,6 %	18,3 %	
Daňové zatížení včetně SP a ZP	31,3 %	31,7 %	

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 11 Podíl odvodových povinností k hrubé mzdě poplatníka Samotného s nadprůměrným příjmem

Zdroj: vlastní zpracování

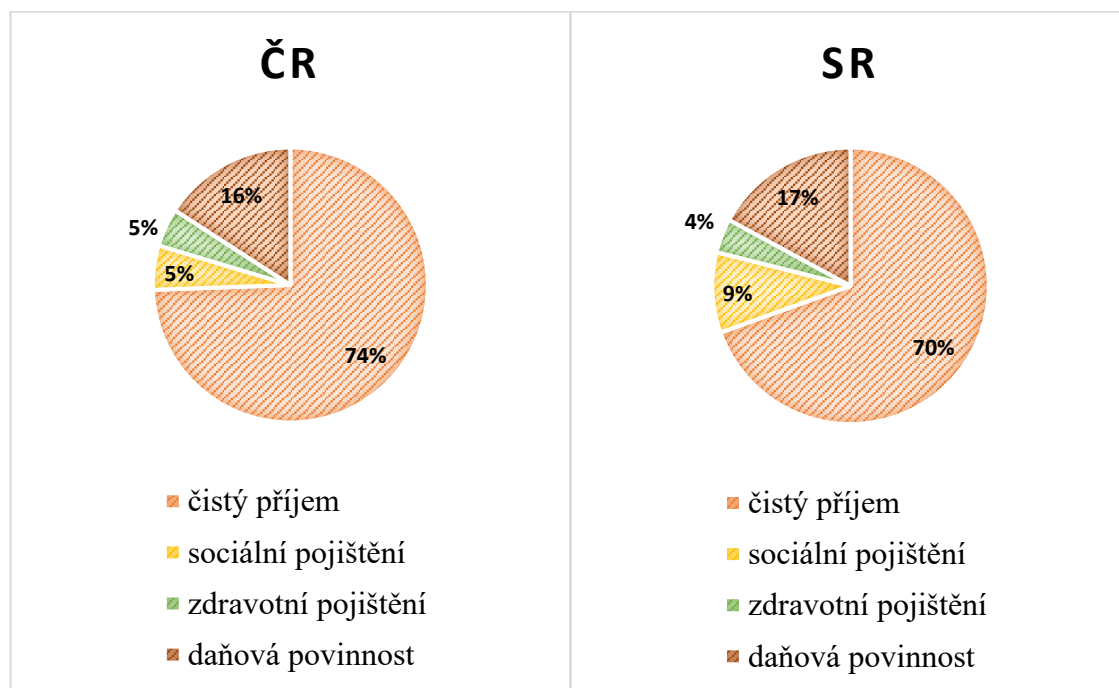
V grafu z obrázku 11 je vidět, že čistý příjem je v ČR i na SR téměř totožný. Podle tabulky 23 je v ČR daňové zatížení 21,6 % a na SR pouze 18,3 %, tento rozdíl se ale zmenší kvůli

vyšším odvodům na povinné pojistné na SR. Celkové daňové zatížení je tedy v ČR 31,3 % a v SR 31,7 %, proto je rozdíl v čisté mzdě navzdory, k odlišným přístupům k stanovení daně, naprosto minimální.

Tabulka 24 Výpočet daňového zatížení a čistého ročního příjmu poplatníka Rodinného s nadprůměrným příjmem

Rodinný	ČR	SR	
Hrubá mzda	2 090 100,00 Kč	65 520,00 €	1 682 029,00 Kč
- sociální pojištění (6,5 % / 9,4 %)	108 685,00 Kč	6 158,88 €	158 111,00 Kč
- zdravotní pojištění (4,5 % / 4 %)	94 055,00 Kč	2 620,80 €	67 281,00 Kč
- daňová povinnost	331 489,00 Kč	11 191,78 €	287 315,00 Kč
= čistý roční příjem	1 555 871,00 Kč	45 548,54 €	1 169 322,00 Kč
Daňové zatížení bez SP a ZP	15,9 %	17,1 %	
Daňové zatížení včetně SP a ZP	25,6 %	30,5 %	

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 12 Podíl odvodových povinností k hrubé mzdě poplatníka Rodinného s nadprůměrným příjmem

Zdroj: vlastní zpracování

Podle tabulky 24 je na Slovensku daňové zatížení o něco přes 1 % vyšší než v ČR. Větší rozdíl v tomto případě vzniká kvůli odvodům na sociální a zdravotní pojištění, které jsou běžně vyšší na SR, ale v tomto případě, kdy v ČR poplatník dosáhl hranice maximálního vyměřovacího základu, je tento rozdíl ještě vyšší. Celkové daňové zatížení včetně odvodů je v ČR 25,6 % a na SR 30,5 %.

6 SHRUTÍ MODELOVÝCH PŘÍKLADŮ

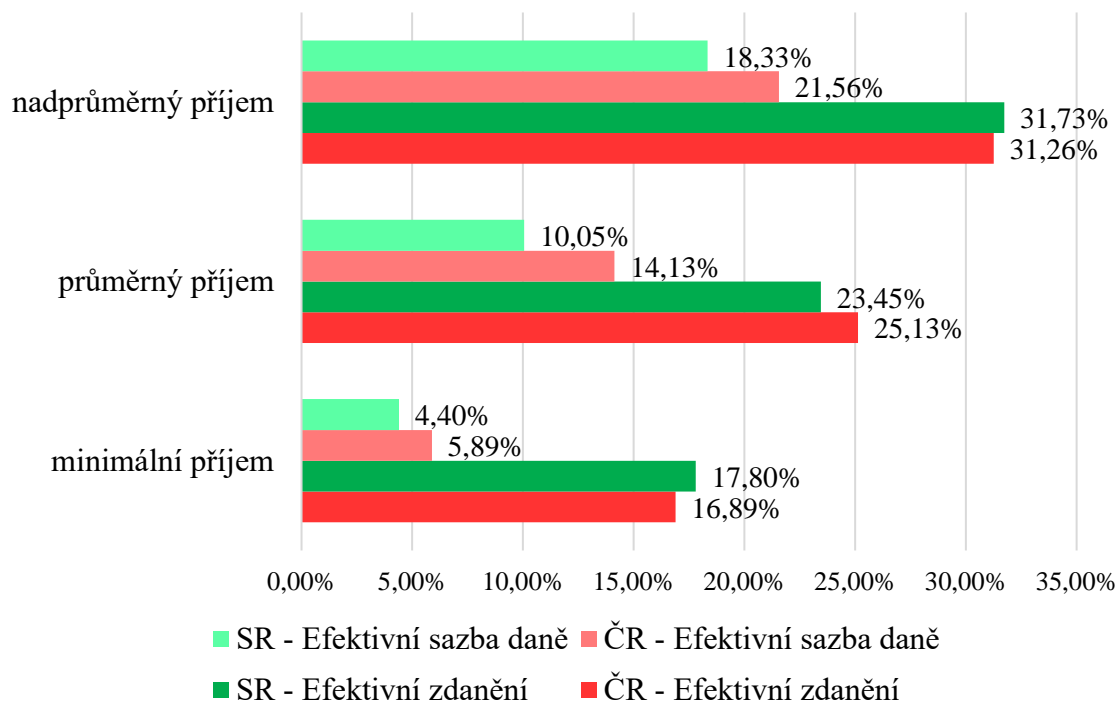
Tato kapitola obsahuje grafické porovnání všech příkladů na základě efektivní sazby daně a efektivního zdanění. Tedy poměru mezi hrubým příjmem a odvody. Efektivní sazba daně zahrnuje pouze daň, oproti tomu efektivní zdanění zahrnuje i povinné pojistné placené zaměstnancem. Efektivní zdanění je tedy více vypovídající, protože udává o kolik poplatník reálně přijde kvůli povinným odvodům státu. Tabulka 25 zobrazuje data pro výpočty výše zmíněných ukazatelů včetně výsledků poplatníka Samotného.

Tabulka 25 Efektivní sazba daně a efektivní zdanění poplatníka Samotného

Země	Poplatník Samotný	Hrubý příjem	Daňová povinnost	Povinné pojistné	Efektivní sazba daně	Efektivní zdanění
ČR	minimální příjem	175 200 Kč	10 320 Kč	19 272 Kč	5,89 %	16,89 %
	průměrný příjem	418 020 Kč	59 055 Kč	45 982 Kč	14,13 %	25,13 %
	nadprům. příjem	2 090 100 Kč	450 537 Kč	202 740 Kč	21,56 %	31,26 %
SR	minimální příjem	6 960 €	307 €	933 €	4,40 %	17,80 %
	průměrný příjem	13 104 €	1 317 €	1 756 €	10,05 %	23,45 %
	nadprům. příjem	65 520 €	12 010 €	8 780 €	18,33 %	31,73 %

Zdroj: vlastní zpracování

Pro snazší představu následuje obrázek 13, který znázorňuje efektivní sazbu daně a efektivní zdanění poplatníka Samotného podle výpočtu z tabulky 25. Pro snadnější představu bude ve všech srovnávacích grafech ČR znázorněna odstíny červené a SR odstíny zelené.

Obrázek 13 Znázornění daňového zatížení poplatníka Samotného

Zdroj: vlastní zpracování

Z obrázku 13 je patrné, že efektivní sazba daně je vždy vyšší v ČR. Nicméně více vypovídající celkovému daňovému zatížení poplatníka je efektivní zdanění a to je, kromě poplatníka s průměrným příjmem, vyšší na SR. Lze tedy říct, že poplatník, který má velmi nízký, nebo naopak velmi vysoký příjem a zároveň nemá nárok na žádné specifické daňové úlevy je více zvýhodněn v ČR než v SR. Oba státy však mají společné, že s rostoucím příjmem roste i daňové zatížení.

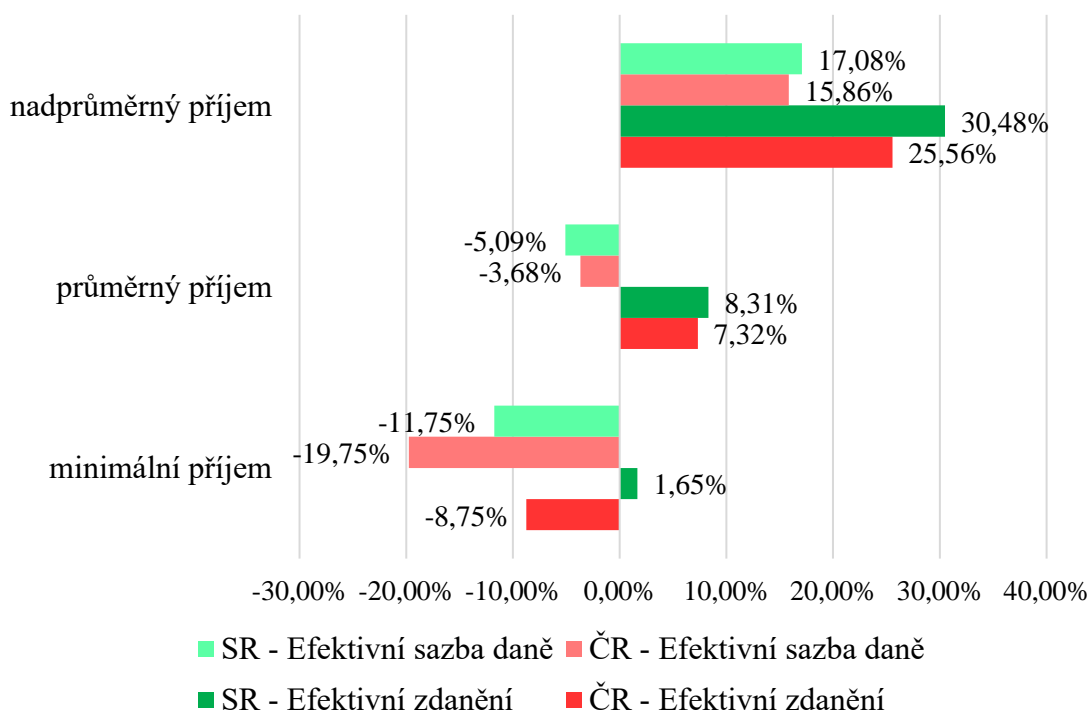
Dále bude práce zaměřena na obdobné výpočty, ale pro poplatníka Rodinného. Tedy poplatníka, který má dvě děti, uplatňuje slevu na manželku a v každé úrovni příjmů má nárok na slevy, které jsou s životem s vyššími příjmy spojeny. Jedná se především o úroky z hypotéky, které byly zahrnuty ve výpočtech daňové povinnosti u průměrného a nadprůměrného příjmu, a o hrazené školkovné, které bylo zahrnuto pouze u poplatníka Rodinného s nadprůměrným příjmem.

Tabulka 26 Efektivní sazba daně a efektivní zdanění poplatníka Rodinného

Země	Poplatník Rodinný	Hrubý příjem	Daňová povinnost	Povinné pojistné	Efektivní sazba daně	Efektivní zdanění
ČR	minimální příjem	175 200 Kč	- 34 608 Kč	19 272 Kč	-19,75%	-8,75%
	průměrný příjem	418 020 Kč	- 15 393 Kč	45 982 Kč	-3,68%	7,32%
	nadprům. příjem	2 090 100 Kč	331 489 Kč	202 740 Kč	15,86%	25,56%
SR	minimální příjem	6 960 €	- 818 €	933 €	-11,75%	1,65%
	průměrný příjem	13 104 €	- 667 €	1 756 €	-5,09%	8,31%
	nadprům. příjem	65 520 €	11 192 €	8 780 €	17,08%	30,48%

Zdroj: vlastní zpracování

Pro lepší představu opět následuje grafické znázornění tabulky 26 ve sloupcovém grafu.

Obrázek 14 Znázornění daňového zatížení poplatníka Rodinného

Zdroj: vlastní zpracování

Na obrázku 14 lze již vidět větší rozdíly, než tomu bylo na obrázku 13. Důvodem je především odlišný systém daňových úlev. Porovná-li se efektivní sazba daně, tak ta je při průměrném příjmu vyšší v ČR, ale při ostatních hranicích příjmu je tomu přesně naopak.

Podstatnější je ale efektivní zdanění a to jednoznačně ukazuje, že při jakékoliv výši platu je poplatník v ČR méně daňově zatížen. Největší rozdíl mezi efektivními zdanění obou států je při minimálním příjmu. Poplatník Rodinný s minimálním příjmem v ČR získá daňový bonus ve výši 8,75 % z hrubé mzdy, zatímco v SR poplatník státu odvede 1,65 % ze své hrubé mzdy. Při průměrném příjmu je už rozdíl menší, činí pouhý jedem procentní bod, ale při nadprůměrném příjmu je již rozdíl mezi efektivními zdaněními obou států necelých 5 procentních bodů, což už při takto vysokém příjmu může být velice znát.

7 ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo porovnání problematiky zdanění příjmů fyzických osob v České a Slovensku. Konkrétně byla práce zaměřena na zdanění příjmů ze závislé činnosti, neboť právě závislá činnost je nejčastějším zdrojem příjmů.

Teoretická část práce se zaměřovala na daňové soustavy společně se státním rozpočtem jednotlivých zemí a následně konkrétně na zdanění příjmů fyzických osob. Část osahující zdanění příjmů fyzických osob je především shrnutím platné legislativy v obou zemích. Toto shrnutí je tedy platné pouze pro rok 2020, protože lze očekávat, že se tato legislativa bude v příštích letech měnit.

V teoretické části jsem došla k závěru, že konstrukční prvky, které určují výši zdanění poplatníka jsou v obou zemích podobné, což je samozřejmě způsobeno společnou historií. Hlavními rozdíly jsou ve způsobu stanovení základu daně, v sazbě daně a v systému daňových úlev. Daňové úlevy každý stát využívá jinou formou. V České republice jsou daňové úlevy řešeny především formou slevy na dani, zatímco na Slovensku to stejné řeší formou nezdanitelných částí základu daně. Navíc je nutné konstatovat, že poplatníci v České republice mají více možností využití daňových úlev než poplatníci na Slovensku.

Po teoretické části následovala část praktická, která byla založena na poznatcích z části teoretické. Praktická část obsahovala šest modelových příkladů, které měly zajistit porovnání daňového zatížení v obou zemích. Pro tyto účely byly stanoveny tři hranice příjmů a dva poplatníci, přičemž stejný příklad byl počítán vždy pro oba státy. Aby bylo možné provést srovnání daňového zatížení, byl třeba vypočítat základ daně, daňovou povinnost, sociální a zdravotní pojistné a čistý příjem. Z provedené komparace vyplývají následující fakta.

Státy se liší stanovením základu daně pro závislou činnost. V České republice se základ daně skládá z hrubé mzdy a pojistného na sociální a zdravotní pojištění hrazeného zaměstnavatelem. Česká republika tedy k povinnému pojistnému hrazenému zaměstnavatelem přistupuje jako k dalšímu příjmu. Slovensko koncept superhrubé mzdy nevyužívá. Zde se k tomu přistupuje, dá se říct, že opačně. Na Slovensku je totiž možné si od hrubé mzdy odečíst poplatníkem placené pojistné na sociální a zdravotní pojištění.

Kromě odlišného způsobu stanovení základu daně má každý stát jinou sazbu daně. V České republice je základní sazba daně z příjmů 15 % a pro nadlimitní příjmy se uplatňuje solidární zvýšení daně ve výši 7 %. Na Slovensku je základní sazba 19 % a nad určitou hranici se příjmy daní zvýšenou sazbou 25 %. Podle mých zjištění, ale přestože nominálně je sazba vyšší na Slovensku, tak u poplatníka, který neuplatňuje žádné daňové úlevy (kromě základní úlevy na poplatníka), je efektivní sazba daně vyšší v ČR. Z toho tedy plyne, že ze stejné částky by poplatník zaplatil větší daň v Česku. To tedy samozřejmě platí pouze tehdy, pokud neberu v potaz žádné daňové úlevy.

Snížení daňové povinnosti poplatníka je realizováno buď slevami nebo nezdanitelnými částmi základu daně. V České republice jsou typické slevy na dani a na Slovensku jsou to spíše nezdanitelné části základu daně. Obecně ale na základě praktické části mohu říct, že suma daňových úlev, které poplatník mohl získat, jsou vyšší v České republice. A to hned ze tří důvodů. Prvním důvodem je výše úlev, druhým je množství daňových úlev a třetím podmínky pro získání.

Z výsledků výpočtů daňového zatížení modelových poplatníků v obou zemích vyplývá, že pokud se jedná o poplatníka, který nemá nárok na žádné speciální daňové úlevy, pak je rozdíl mezi efektivním zdaněním poměrně malý. Pro poplatníka s průměrným příjmem se spíše vyplatí zdanění příjmu na Slovensku a při minimálním a nadprůměrném příjmu je pro něho výhodnější zdanění v Česku. Pokud se však jedná o poplatníka, který má rodinu s dětmi a má nárok na další daňové úlevy, pak se obecně dá říct, že v takovém případě je vyšší daňové zatížení na Slovensku, protože Česká republika poplatníky s dětmi zvýhodňuje více.

Závěrem tedy lze říci, celkově je vyšší daňové zatížení na Slovensku. Zdanění na Slovensku se vyplatí pouze poplatníkům, kteří nemají nárok na žádné specifické daňové úlevy a mají průměrný příjem. Ve všech ostatních případech se poplatníkovi více vyplatí zdanění příjmů v České republice. Lze také říci, že čím je více nároků na daňové úlevy, tím je zdanění v Česku výhodnější.

8 POUŽITÁ LITERATURA

1. VANČUROVÁ, Alena a L. LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2016*. Praha : VOX, 2016. ISBN 9788087480441.
2. ŽUROVEC, Michal. *Výsledek hospodaření státního rozpočtu v roce 2019 je o 11,5 mld. lepší než očekávání*. Ministerstvo financí České republiky, 2020 [Online]. [Cit. 3.3.2020] Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/pokladni-plneni-sr-37026>.
3. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.
4. MPSV. *Minimální mzda*. Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020 [Online]. [Cit. 25.1.2020] Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/minimalni-mzda>.
5. GOLLA, Petr. *Letos nastala změna ve výpočtu čisté mzdy. Má nepatrně stoupat*. E15, 2019. [Online]. [Cit. 27.2.2020] Dostupné z: <https://www.e15.cz/finexpert/vydelavame/letos-nastala-zmena-ve-vypoctu-ciste-mzdy-ma-nepatrne-stoupat-1360341>.
6. Pragoecon consulting. *Vývoj sazby daně z příjmů fyzických osob*. Pragoecon consulting. [Online] [Cit. 4.2.2020] Dostupné z: <https://www.pragoecon.cz/informace/sazba-dane-fyz-osob-vyvoj/>.
7. BĚHOUNEK, Pavel. *Průměrná mzda 2020/2019*. Ing. Pavel Běhounek, 2019. [Online] [Cit. 4.2.2020] Dostupné z: <https://www.behounek.eu/l/prumerna-mzda/>.
8. Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád.
9. Poradca, s. r. o. *Dane odvody mzdy bez chýb, pokút a penále*. Žilina : Poradca, s. r. o., 2019. 978-80-8162-070-6.
10. BUREŠ, Michal. *Mají vyšší sazby daní v Česku, či na Slovensku?* Finance.cz, 2019. [Online] [Cit. 8.3.2020] Dostupné z: <https://www.finance.cz/520694-cr-vs-sr-dane/#d1>.
11. Finančná správa SR. *Plnění státního rozpočtu k 31. 12. 2019*. Finančná správa Slovenskej republiky, 2020. [Online] [Cit. 8.3.2020] Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/sk/infoservis/statistiky/plnenie-statneho-rozpocetu/_rok-2019.

12. Sociálna poisťovňa. *Štruktúra príjmov*. Sociálna poisťovňa. [Online] [Cit. 8.3.2020] Dostupné z: <https://www.socpoist.sk/struktura-prijmov/1364s>.
13. Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov.
14. ČERNEGOVÁ, Anna. *Daň z príjmov fyzických osôb – základ dane a výpočet dane za rok 2019*. podnikajte.sk, 2020. [Online] [Cit. 25.2.2020] Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/dan-z-prijmov-fyzickych-osob-zaklad-dane-vypocet-za-rok-2019>.
15. ČERNEGOVA, Anna. *Odvody zamestnanca a zamestnávateľa od 1.1.2020*. podnikajte.sk, 2019. [Online] [Cit. 27.2.2020] Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/socialne-a-zdravotne-odvody/odvody-zamestnanca-a-zamestnavateľa-od-1-1-2020>.
16. KUBOVÁ, Simona. *Nezdaniteľné časti základu dane v roku 2020*. podnikajte.sk, 2019. [Online] [Cit. 28.2.2020] Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/nezdanitelne-casti-zakladu-dane-2020>.
17. Finančné riaditeľstvo SR. *Zamestnanecká prémie*. Slovensko.sk, 2019. [Online] [Cit. 1.3.2020] Dostupné z: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_zamestnanecka-premia-1.
18. SOLÍKOVÁ, Veronika. *Daňový bonus na dieťa v roku 2020*. podnikajte.sk, 2019. [Online] [Cit. 1.3.2020] Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/danovy-bonus-dieta-2020>.
19. ČERNEGOVÁ, Anna. *Daňový bonus na zaplatené úroky z hypotéky v roku 2020*. podnikajte.sk, 2020. [Online] [Cit. 1.3.2020] Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/danovy-bonus-na-zaplatene-uroky-z-hypoteky-2020>.
20. Finančná správa SR. *Lehota na podanie daňového priznania*. Finančná správa Slovenská republika. [Online] [Cit. 2.3.2020] Dostupné z: <https://podpora.financnasprava.sk/902609-Lehota-na-podanie-da%C5%88ov%C3%A9ho-priznania->.
21. Finančná správa SR. *Kedy fyzickej osobe nevzniká povinnosť podať daňové priznanie*. Finančná správa Slovenská republika. [Online] [Cit. 2.3.2020] Dostupné z:

<https://podpora.financnasprava.sk/065661-Kedy-fyzickej-osobe-nevznik%C3%A1-povinnos%C5%A5-poda%C5%A5-da%C5%88ov%C3%A9-priznanie->.

22. STATdat. *Priemerná mesačná mzda v hospodárstve SR*. STATdat. [Online] [Cit. 5. 4 2020.] Dostupné z: [http://statdat.statistics.sk/cognosext/cgi-bin/cognos.cgi?b_action=cognosViewer&ui.action=run&ui.object=storeID\(%22i94C7052B240A492FB3BE8C7A487D337B%22\)&ui.name=Priemern%C3%A1%20mesa%C4%8Dn%C3%A1%20mzda%20v%20hospod%C3%A1rstve%20SR%20%5Bpr0204qs](http://statdat.statistics.sk/cognosext/cgi-bin/cognos.cgi?b_action=cognosViewer&ui.action=run&ui.object=storeID(%22i94C7052B240A492FB3BE8C7A487D337B%22)&ui.name=Priemern%C3%A1%20mesa%C4%8Dn%C3%A1%20mzda%20v%20hospod%C3%A1rstve%20SR%20%5Bpr0204qs)